Welzijn Bladel

→ Een brede visie op welzijn

Gemeente Bladel

Voorwoord

Voor u ligt de brede visie welzijn van de gemeente Bladel; Welzijn Bladel. In deze visie beschrijven we onze gemeenschappelijke opdracht voor gemeente Bladel en leggen we de ambities voor de komende jaren op het gebied van 'welzijn' vast.

Welzijn is geen abstract begrip; het raakt aan de kern van ons bestaan en de kwaliteit van leven van iedere inwoner van onze gemeente. Of het nu gaat om gezondheid, sociale verbondenheid, of de kansen die we bieden aan onze inwoners; welzijn is de leidraad voor een veerkrachtige en inclusieve samenleving.

De brede visie op welzijn is het resultaat van de samenwerking tussen diverse belanghebbenden: van dorpsraden tot maatschappelijke organisaties en de inwoners zelf. In dit document is niet alleen opgenomen waar we nu staan, maar hierin wordt ook geschetst welke richting we als gemeente op willen en hoe welzijn een belangrijke rol krijgt in al onze beleidsplannen en ambities. De komende jaren willen we met name inzetten op het versterken van preventie en de sociale basis. Welzijn wordt integraal benaderd, waardoor we inzetten op het versterken van eigen kracht en de sociale omgeving en inwoners minder snel een beroep hoeven te doen op maatwerkvoorzieningen voortkomend uit de drie wetten van het sociaal domein (Jeugdwet, Participatiewet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning)

Deze visie is dynamisch. Het is een document dat blijft meebewegen met de behoeften en uitdagingen in onze gemeente. Daarmee is het een uitnodiging aan elke inwoner, organisatie of andere belanghebbende om blijvend betrokken te blijven bij deze visie, om zo samen te werken aan een Bladel waarin iedereen de kans krijgt om naar zijn of haar volledige potentieel en plek te behouden in de gemeente. Nu en in de toekomst.

Via deze weg willen wij graag alle betrokkenen bij het proces bedanken voor hun toewijding en enthousiasme bij het tot stand brengen van deze visie. Samen zorgen we voor een inclusief en sociaal Bladel.

Maart 2024

Het College van B&W gemeente Bladel,

Maurits van den Bosch
Davy Jansen
Wim van der Linden
Hetty van der Hamsvoort
Fons d'Haens

Inhoud

1. Inleiding **4**
1.1 De lokale context 5

2. Visie en ambitie **6**
2.1 Toekomstvisie Bladel 2030 6
2.2 Ambitie 6
2.3 Beleidskoers 8

3. Visielijnen **10**
3.1 Opgroeien in Bladel 10
3.2 Vitaal Bladel 15
3.3 Inclusief Bladel 18
3.4 De omgeving 20

4. Vervolg **24**

Bijlagen **26**
Bijlage 1 Begrippenlijst 26
Bijlage 2 Context Bladel 27
Bijlage 3 Resultaten participatietraject 30

Inleiding

1

Welzijn kan het best omschreven worden als 'zich goed voelen' en 'welbevinden'. Welzijn vertrekt vanuit de eigen kracht van mensen op het gebied van sociale contacten, een zinvolle dagbesteding, vrijwilligerswerk, de kans om anderen te ontmoeten, actieve deelname aan de samenleving, kunnen rekenen op hulp en steun als het moeilijk gaat. Het doel is dat elke individu zich kan ontplooien en zich thuis voelt als inwoner.

Daarmee sluit 'welzijn' naadloos aan op het gedachtegoed van 'positieve gezondheid'. Positieve gezondheid is een brede kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies; lichaamsfuncties, dagelijks functioneren, mentale gezondheid, meedoen, zingeving en kwaliteit van leven. Ook hierin staat het vermogen om regie te kunnen voeren op het leven, ondanks eventuele fysieke, emotionele en sociale uitdagingen, centraal.

Maatschappelijke ontwikkelingen op diverse terreinen hebben invloed op zorg- en ondersteuningsbehoeften van onze inwoners. Vaak overlappen deze thema's elkaar of beïnvloeden ze elkaar. Zo neemt de druk op de zorg toe door de vergrijzing, terwijl tegelijkertijd de tekorten op de arbeidsmarkt groeien. De druk op de zorg beïnvloedt de toekomstige aanpak van zorg- en ondersteuningsvragen. Deze invloed is al merkbaar. Zo wordt er van inwoners verwacht dat ze zo lang mogelijk thuis blijven wonen, bijvoorbeeld door tijdig actie te ondernemen en een woning klaar te maken voor de toekomst, door inzet van het eigen netwerk en domotica. Voor de gemeentelijke organisatie vraagt dit extra aandacht als het gaat om de inrichting van de woon- en leefomgeving.

Een andere ontwikkeling die invloed heeft op het welzijn van inwoners is de forse groei van het inwoneraantal. Deze groei is nu al merkbaar en legt een aanzienlijke druk op de woningmarkt. De schaalsprong en de daarmee groter wordende culturele diversiteit in de samenleving biedt kansen, maar leidt ook tot zorgen bij sommige inwoners. Bijvoorbeeld over het behoud van het dorpse karakter en de sociale samenhang in de gemeente. De sociale samenhang en een sterk sociaal netwerk zijn essentieel voor het opvangen van bepaalde zorg- en ondersteuningsvragen. Dit is dan ook een uitdaging in een samenleving die steeds individualistischer wordt.

Om in te spelen op dergelijke ontwikkelingen en integraal te kunnen werken is een brede visie op het gebied van welzijn nodig. De brede visie op welzijn geeft richting aan de wijze waarop de gemeente Bladel om wil gaan met de uitdagingen en maatschappelijke opgaven en geeft doelen en ambities op gebied van welzijn weer.

In dit visiedocument wordt de lokale situatie geschetst in hoofdstuk 1. Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 de koppeling gemaakt tussen de huidige toekomstvisie van Bladel en verdere leidende principes waarbinnen de brede visie op welzijn geplaatst kan worden. Daarna wordt in hoofdstuk 3 de daadwerkelijke brede visie op welzijn uiteengezet in de 4 visielijnen. In dit hoofdstuk zijn diverse quotes weergegeven. Dit zijn uitspraken van inwoners en partners die betrokken zijn geweest bij het participatietraject. Tot slot is in hoofdstuk 4 een voorzichtige vooruitblik te lezen. In de bijlagen is naast een begrippenlijst van belangrijke begrippen ook verdere informatie te vinden over de lokale situatie in Bladel.

1.1 De lokale context

In de gemeente Bladel wonen anno 2023 ruim 21.000 inwoners. De gemeente Bladel groeit en zal in 10 jaar tijd stijgen met zo'n 1.500 inwoners. Naar verwachting zet deze groei de komende jaren door.

Sinds de decentralisaties in 2015 hebben gemeenten, waaronder de gemeente Bladel, een substantiële rol gekregen in de uitvoering van jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en arbeidsparticipatie. In de afgelopen jaren heeft de gemeente Bladel, in nauwe samenwerking met de Kempengemeenten, uitvoering gegeven aan beleidsvisies die zijn ontstaan als reactie op de ingevoerde wetten in 2015, zoals de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet.

Afbeelding 1 Context Bladel

In 2022 maakte 19,3% van de huishoudens gebruik van één of meerdere specialistische voorzieningen in het kader van de Jeugdwet, Participatiewet of Wmo. In 2016 ging het nog om 13,6% van de huishoudens. Uit onderstaand overzicht blijkt dat met name in de Wmo een forse toename te zien is. De piek die in 2020 zichtbaar is binnen de Participatiewet is te verklaren door de tijdelijke ondersteuningsregeling voor zelfstandig ondernemers (Tozo, COVID-19) die KempenPlus deze periode heeft uitgevoerd.
Overige relevante gegevens om de lokale context weer te geven, zijn opgenomen in bijlage 2.

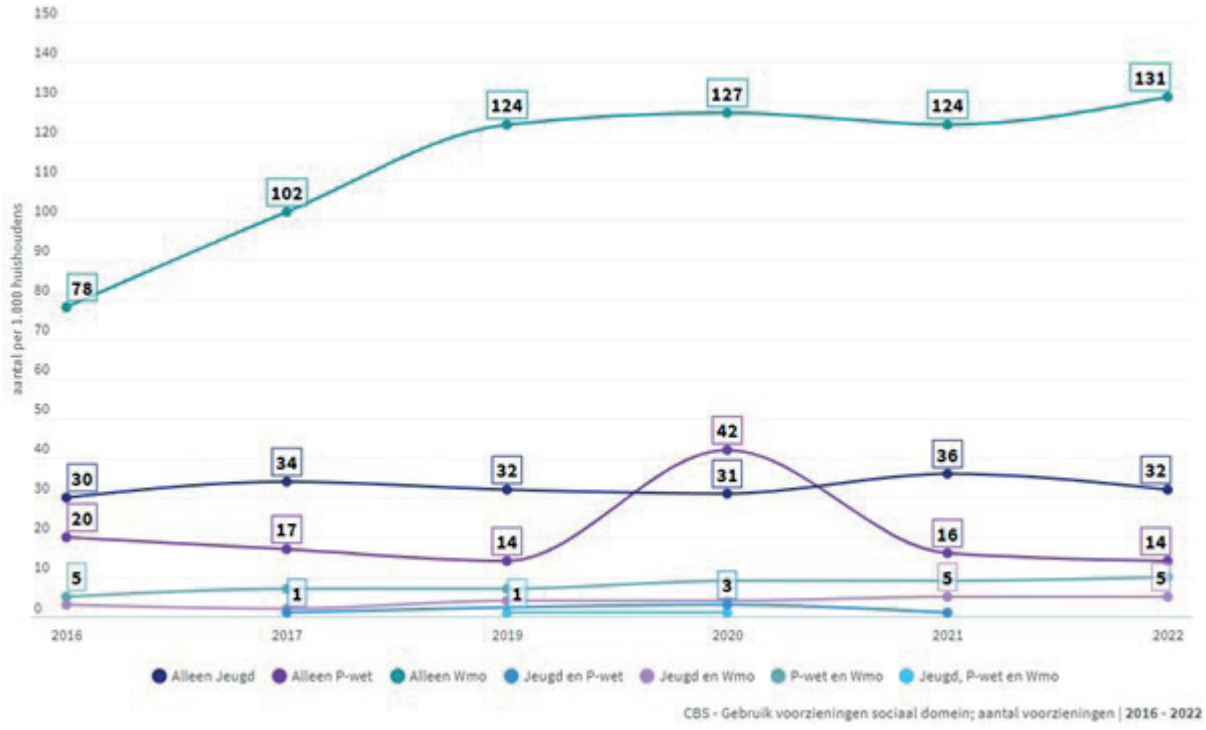

Afbeelding 2 Stapeling huishoudens met voorziening per wet - Bladel aantal per 1.000 huishoudens

Visie en ambitie

2.

2.1 Toekomstvisie Bladel 2030

Eind 2009 is de 'Toekomstvisie Bladel 2030' vastgesteld door de gemeenteraad. Deze visie beschrijft waar we als gemeente naartoe willen wat betreft kwaliteit van de leefomgeving vertaald in diverse speerpunten. De toekomstvisie is een toetsingskader voor nieuw te vormen beleid.
Deze toekomstvisie verwoordt de koers van de gemeente Bladel als geheel en van de afzonderlijke dorpskernen Bladel, Hoogeloon, Hapert, Casteren en Netersel.

Één van deze speerpunten is de inzet op 'mens en maatschappij'. Het gaat hierbij om de sociale interactie tussen deze twee. Daarbij staan thema's centraal als wonen, zorg, welzijn, onderwijs, kunst en cultuur en veiligheid.
Binnen dit speerpunt heeft de gemeente zes ambities geformuleerd:
1. Een geliefde woonplaats voor iedereen.
2. Jongeren voelen zich er thuis.
3. Alle inwoners doen mee.
4. Veilig in ieder opzicht.
5. Daadkracht, maatwerk en samenwerking.
6. Een servicegerichte instelling.

2.2 Ambitie

In het najaar van 2023 is inwoners gevraagd wat ze waarderen aan de gemeente Bladel. De meest genoemde antwoorden zijn: de groene omgeving, gemeenschapszin, sociale cohesie, voorzieningen, rust en ruimte en de goede band tussen inwoners en gemeente.

Ook is inwoners gevraagd wat zij graag anders zouden willen zien in de toekomst. Het blijkt dat er een aanzienlijke bezorgdheid is als het gaat om geschikte woningen en het behoud van een gezellige, dorpse sfeer. Dit omvat zowel de behoefte aan woningen voor jongeren en ouderen en het belang van het behoud van een unieke identiteit van elk dorp. Veel inwoners benadrukken de noodzaak om een levendige gemeenschap voor jongeren te creëren.

Als we deze inbreng van inwoners afzetten tegen de toekomstvisie van de gemeente Bladel 2030, komen we uit op de volgende ambitie voor de gemeente Bladel:

Bladel is een veelzijdige gemeente. Wonen in Casteren, Netersel en Hoogeloon betekent genieten van rust, ruimte en een sterke sociale samenhang. Wonen in Bladel en Hapert houdt in dat een hoog voorzieningenniveau aanwezig is. De centra zijn dynamisch en levendig. Sociale samenhang in Hapert en Bladel is vanwege de grotere omvang minder vanzelfsprekend dan in de kleinere kernen, maar ook in de grotere kernen heerst een gevoel van gemeenschapszin. De gemeente Bladel biedt daardoor een fijn leefklimaat voor iedereen. Inwoners voelen zich thuis in Bladel en zijn betrokken bij de samenleving.

De sociale samenhang in de kernen is groot. Dit is iets om te behouden en zo mogelijk te versterken. Om dit te bereiken krijgt het versterken van de eigen kracht (de persoonlijke sociale basis), het sociaal netwerk (de gemeenschappelijke sociale basis) en het voorzieningenniveau (de institutionele sociale basis) prioriteit. Dit is nader toegelicht in de beleidskoers.

2.3 Beleidskoers

Een belangrijke uitdaging voor de komende jaren is om zorg- en ondersteuningsvragen te normaliseren en preventief te werken. Preventie gaat over het voorkomen van problemen of de verergering daarvan. Al jaren is er volop aandacht voor preventief werken aan gezondheidsbevordering. Bij preventie gaat het om versterken van de sociale basis. Dit betreft ook de algemene basisvoorzieningen in de directe leefomgeving van mensen. Het versterken van deze sociale basis maakt de preventieve werking groter. Dit kan bijvoorbeeld door het faciliteren en ondersteunen van bewonersinitiatieven en het mogelijk maken van onderlinge ontmoeting en hulpuitwisseling in buurt of wijk. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA) groeit de aandacht voor preventief werken door welzijnsbevordering.

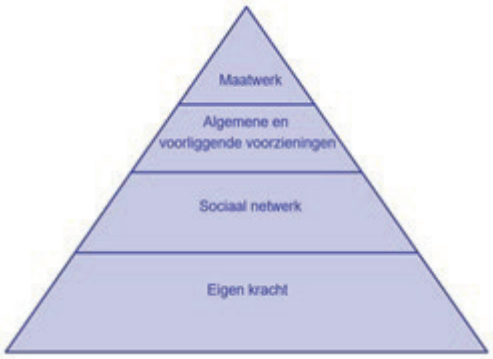

Afbeelding 3 Zelfredzaamheidspiramide

Ondanks preventieve inzet op het welzijnsvlak kan bij inwoners toch een hulpvraag ontstaan of blijven. Voordat een hulpvraag vraagt om een maatwerkvoorziening (Wmo, Jeugdwet of Participatiewet) kan deze in veel gevallen voorkomen dan wel opgelost worden door in te zetten op eigen kracht, het sociale netwerk en het voorliggend veld (zoals geïllustreerd in de 'Zelfredzaamheidspiramide' in afbeelding 3). Investeren in deze lagen is een belangrijke voorwaarde om de zorg ook in de toekomst beschikbaar te houden voor alle inwoners die dit nodig (zullen) hebben. Om dit te bereiken is het nodig om verder te kijken dan de drie wetten in het sociaal domein; het vraagt een welzijnsbrede benadering. Wanneer geïnvesteerd wordt in de onderste lagen van de zelfredzaamheidspiramide, zal er minder beroep gedaan worden op professionele ondersteuning. Het draagt daarnaast bij aan een fijn woon- en leefklimaat in de gemeente.

De toekomstvisie en ambitie zijn doorvertaald naar een beleidskoers, waarbij de focus ligt op de persoonlijke, gemeenschappelijke en institutionele sociale basis én de rol van de gemeente. Deze beleidskoers bepaalt de richting van waaruit in het volgende hoofdstuk een visie wordt beschreven voor vier beleidsthema's.

2.3.1 Persoonlijke sociale basis (eigen kracht)

De persoonlijke sociale basis draait om het individu en zijn of haar directe netwerk van ondersteuning, zoals familie en vrienden. Het gaat erom hoe goed dit netwerk in staat is om de persoon te helpen met basisbehoeften zoals huisvesting en onderwijs, waarbij de lokale overheid een rol speelt in het waarborgen van deze basisvoorzieningen.

Iedere inwoner moet op zijn of haar manier mee kunnen doen in de samenleving en zich op eigen kracht kunnen redden. De (lokale) overheid kan ideeën faciliteren met middelen, ruimte en/of kennis, maar kan (via beleid) ook inzetten op het versterken van het sociale netwerk. De overheid is daarnaast verantwoordelijk voor basisvoorzieningen waardoor inwoners vanuit eigen kracht (zelf kunnen) en zelfredzaamheid (zelfstandig mee kunnen doen) verantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun eigen leven en omgeving.

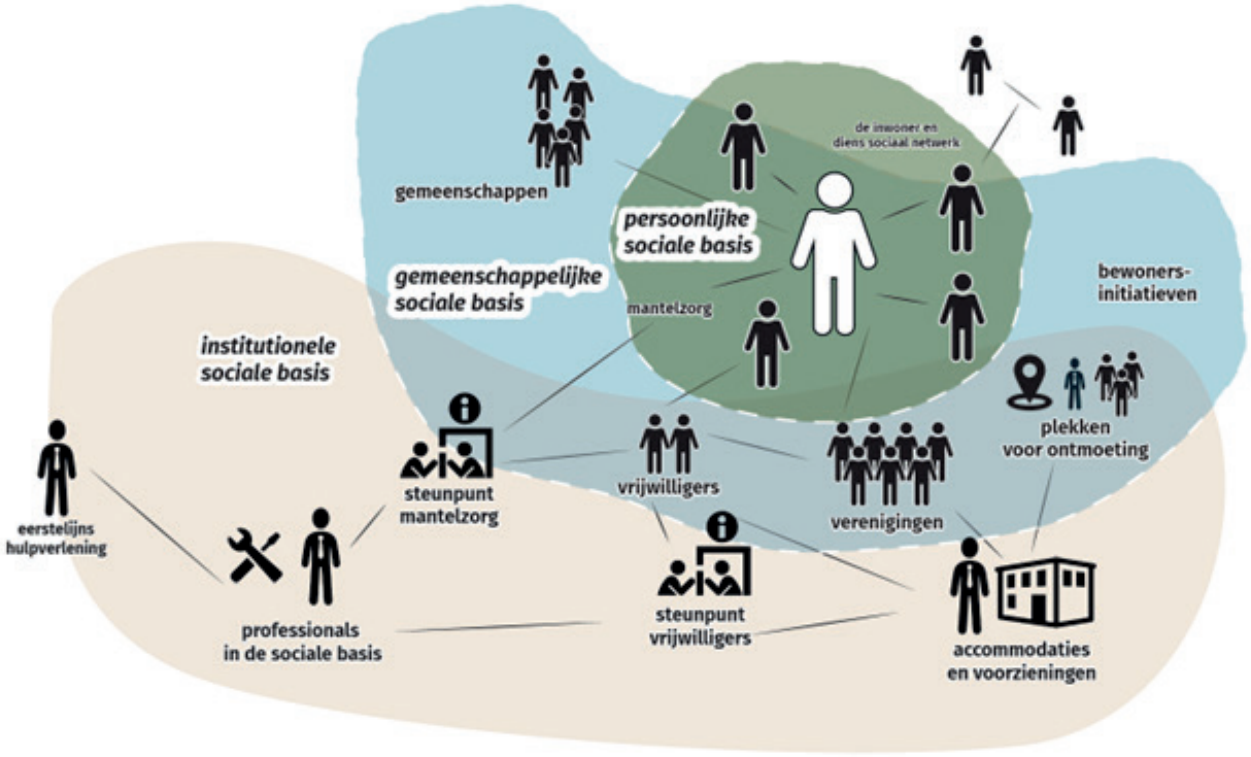

Afbeelding 4 Drie sferen van de sociale basis (bron: Verwey-Jonker Instituut)

2.3.2 Gemeenschappelijke sociale basis (sociaal netwerk)

De tweede ring is de gemeenschappelijke sociale basis. Hierbij gaat het om de formele en informele gemeenschappen waar inwoners deel van uitmaken, zoals families en verenigingen. Ook vrijwilligerswerk valt hieronder. De gemeente heeft de taak om de deelname aan deze gemeenschappen te stimuleren en te vergemakkelijken.

Inwoners maken deel uit van gemeenschappen in allerlei vormen. Inwoners worden lid van formele netwerken (zoals verenigingen en clubs) en nemen deel aan informele verbanden (zonder formele status, zoals vriendengroepen). Inwoners zetten zich zowel incidenteel als structureel vrijwillig in via zowel georganiseerd als ongeorganiseerd vrijwilligerswerk.

Niet voor iedere inwoner is deel uitmaken van sociale gemeenschappen en het hebben van een sterk sociaal netwerk vanzelfsprekend. Ontmoetingsplekken en sociale voorzieningen zijn essentieel om dit te stimuleren. Als er in een buurt voldoende, aantrekkelijke plekken zijn waar verschillende groepen elkaar vanzelfsprekend treffen, kan sociaal vertrouwen ontstaan en kunnen inwoners zich daardoor gemakkelijker tot elkaar wenden voor sociale (onder)steun(ing), informele hulp en zorg. Een individuele voorziening is niet altijd het antwoord op een hulpvraag, maar de oplossing is vaak te vinden in (het verwezenlijken van verandering in) de sociale omgeving.

2.3.3 Institutionele sociale basis (algemene en voorliggende voorzieningen)

De derde ring betreft de institutionele sociale basis. De gemeenschappelijke sociale basis wordt ondersteund met tal van georganiseerde, professionele inzet en voorzieningen uit de institutionele sociale basis. De institutionele sociale basis omvat de plekken en organisaties waar mensen samenkomen (zoals bibliotheken, dorpshuizen en welzijnsorganisaties) en betreft zowel collectieve voorzieningen, vrijwilligersondersteuning, mantelzorgondersteuning, maar ook betaalde krachten zoals sociaal werkers en het jeugd- en jongerenwerk.

Toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige voorzieningen zijn belangrijke randvoorwaarden voor de ontwikkeling van de collectieve zelfredzaamheid van inwoners. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente om ervoor te zorgen dat deze instellingen toegankelijk en beschikbaar zijn voor alle inwoners. Dit kan bijvoorbeeld door middel van subsidieverstrekking.

Samen vormen deze drie sferen een stevig fundament voor het welzijn van inwoners. Op het moment dat er geïnvesteerd wordt in de institutionele basis, zullen de gemeenschappelijke en persoonlijke basis ook versterkt worden.

2.3.4 Samenwerking

De maatschappelijke opgaven op het gebied van welzijn zijn veelomvattend en complex. De aanpak ervan vraagt om samenwerking in het veld. Sinds de introductie van de participatiesamenleving is de lokale overheid niet meer alleen aan zet om alles te organiseren, maar wordt gevraagd juist in gezamenlijkheid te werken aan deze maatschappelijke opgaven.

Inwonerparticipatie is daarbij van belang en daar hecht de gemeente Bladel veel waarde aan. Er worden verschillende methodieken ingezet om te achterhalen waar de behoefte van de Bladelse inwoners ligt. Door met hen samen te werken wordt de kwaliteit en uitvoerbaarheid van beleid en projecten vergroot. De gemeente Bladel pakt hierin de rol door te faciliteren, te stimuleren, aan te jagen en erkenning en waardering te geven.

Visielijnen

3.

Na inventarisatie van het bestaande beleid op het gebied van welzijn en de uitkomsten van de (inwoner-) participatie zijn vier overkoepelende beleidsthema's te destilleren: opgroeien in Bladel, vitaal Bladel, inclusief Bladel en de omgeving. Binnen deze beleidsthema's wordt een relatie gelegd met niet-welzijns gerelateerde beleidsterreinen zoals de openbare ruimte en het voorzieningenaanbod. Deze beleidsterreinen spelen immers ook een essentiële rol als het gaat om het welzijn van inwoners en dienen als instrument om beleidsdoelstellingen in relatie tot welzijn te realiseren.

Om de ambitie in hoofdstuk 2.2 te realiseren is een andere kijk op zorg- en ondersteuningsvragen nodig. De zelfredzaamheidspiramide is een belangrijk uitgangspunt voor de brede visie op welzijn. Het bevat de belangrijkste pijlers: eigen kracht, het sociale netwerk en de sociale omgeving. Wanneer geïnvesteerd wordt in de onderste lagen van de piramide zal er minder beroep gedaan worden op professionele (maatwerk) ondersteuning en zal de sociale samenhang en gemeenschapszin versterkt worden.

In dit hoofdstuk wordt per thema de visie en ambitie beschreven en wordt inzichtelijk gemaakt wat dit voor inwoners en de gemeentelijke organisatie betekent.

3.1 Opgroeien in Bladel

Veranderingen in de samenleving hebben invloed op het leven van opgroeiende jeugdigen en hun ouder(s)/verzorger(s). Je kunt dan denken aan de groeiende geluks- en prestatiedruk, individualisering en verharding van de samenleving, maar ook aan maatschappelijke problemen als de klimaat-, woon- en energiecrisis. Familie, vrienden, buren en kennissen zijn tegenwoordig minder betrokken bij het gezinsleven, in de thuissituatie, op school en in de vrije tijd. Opvoeden en opgroeien lijkt hierdoor steeds meer een individuele aangelegenheid te worden. Daarnaast lijken ouders en opvoeders elkaar minder snel te ontmoeten en is onderlinge uitwisseling minder vanzelfsprekend. Een recent onderzoek onder 76 Kempische ouders (geïnitieerd vanuit de aanpak Kempenbranie) laat echter zien dat zij wel degelijk behoefte hebben aan het ontvangen en geven van steun en emotionele en praktische hulp aan andere ouders/verzorgers.

Wanneer deze omgevingsinvloeden leiden tot problematiek op individueel niveau biedt individuele specialistische jeugdhulp voor sommige jeugdigen/gezinnen een uitkomst. Deze hulp moet dan ook beschikbaar zijn voor hen die het echt nodig hebben: de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen in de gemeente. Echter biedt jeugdhulp, oftewel het treffen van een individuele maatwerkvoorziening, niet altijd het antwoord op deze (soms door de omgeving veroorzaakte) problemen. Het verbeteren van de omstandigheden waarin kinderen en jongeren opgroeien, dus het versterken van de sociale basis en omgeving, kan daarentegen wel onderdeel van de oplossing zijn. Oftewel: het versterken van de gewone positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren (positief jeugdbeleid). Een begrip dat in de literatuur vaak terugkomt als het gaat om het versterken van die sociale omgeving of sociale basis, wordt de 'Pedagogische civil society' of 'pedagogische basis' genoemd. De pedagogische basis bestaat uit basisvoorzieningen voor jeugdigen en gezinnen zoals opvang, onderwijs, welzijn, jongerenwerk, sport, jeugdgezondheidszorg en lokale teams met laagdrempelige informatie voor ouders over opvoeden en opgroeien.

Het is in die basis van belang dat jeugdigen en gezinnen zoveel mogelijk toegerust zijn om (hulp-)vragen gezamenlijk en in hun sociale context op te pakken en ouders/verzorgers daarin ook gewezen worden op hun eigen verantwoordelijkheid. Als dat niet lukt dienen antwoorden laagdrempelig vindbaar te zijn. De inperking van de Jeugdwet (één van de maatregelen voortkomend uit de onlangs vastgestelde Hervormingsagenda jeugd)

zal ook gevolgen hebben voor het pedagogische klimaat in de gemeente. Sommige hulpvragen zullen niet meer opgelost kunnen worden middels de Jeugdwet, maar dienen opgelost te worden in die pedagogische basis. Daarom benadrukt de Hervormingsagenda het belang hiervan voor inwoners. De noodzaak is dus groot om opvoeders in hun kracht te zetten, de pedagogische basis te versterken en te investeren in (het creëren van) sociale netwerken van inwoners. Als de gemeente investeert in deze pedagogische of sociale basis, zullen inwoners minder professionele ondersteuning nodig hebben en hulp eerder zoeken in hun eigen sociale omgeving.

VISIE
In de gemeente Bladel kan ieder kind kansrijk, gezond en veilig opgroeien door een sterke pedagogische basis. Hierbij spelen de omgeving, opvoeders en het netwerk rondom een kind een belangrijke rol. Als steun vanuit deze omgeving niet voldoende is, kunnen opvoeders en jeugdigen een beroep doen op (professionele) jeugdhulpverlening. Daarbij blijft centraal staan: wat we zelf kunnen, doen we zelf. Hierdoor kunnen zij uitgroeien tot zelfstandige inwoners die actief deelnemen aan de samenleving en zowel sociaal als economisch zelfredzaam zijn.

Waar staan we nu?
Vanuit de Jeugdwet hebben we de opdracht om een plan vast te stellen dat richting geeft aan preventie en jeugdhulp. De Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden) werken samen op het gebied van preventie en (specialistische) jeugdhulp en hebben een gezamenlijk meerjarenbeleidskader dat zich met name focust op uitvoering van de jeugdwet en daarbij de verbinding zoekt met preventie, onderwijs en veiligheid. Bijvoorbeeld middels 'Samen Doen', waarbij we jeugd- en gezinswerkers positioneren op scholen in de gemeente en de inzet van collectieve financiering zorg in onderwijstijd. Met ingang van de decentralisatie van de jeugdwet 1 januari 2015 hebben de vier Kempengemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden gezamenlijk de uitvoeringsorganisatie CJG+ De Kempen (afdeling maatschappelijke dienstverlening) ingericht en daarbij de uitvoering van de Jeugdwet georganiseerd. Cijfers inzake het gebruik van jeugdhulp vindt u in bijlage 2. Een deel van het preventieve, lokale aanbod wordt geïnitieerd door de gemeenten zelf in het kader van lokaal jeugdbeleid, het lokale gezondheidsbeleid en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

In het kader van preventief jeugdbeleid in Bladel wordt de definitie van preventie van het Nederlands Jeugdinstituut (NJi) gehanteerd. Preventie is hierbij het voorkomen dat kinderen (op latere leeftijd) problemen krijgen of dat kleine problemen groter worden en dat gezinnen intensieve hulp nodig hebben. Preventie in Bladel wordt op diverse niveaus en voor verschillende doelgroepen ingezet, variërend van universele voorzieningen voor de gehele bevolking tot geïndiceerde interventies voor individuen met een hulpvraag. Zie ook de preventie piramide in afbeelding 5.

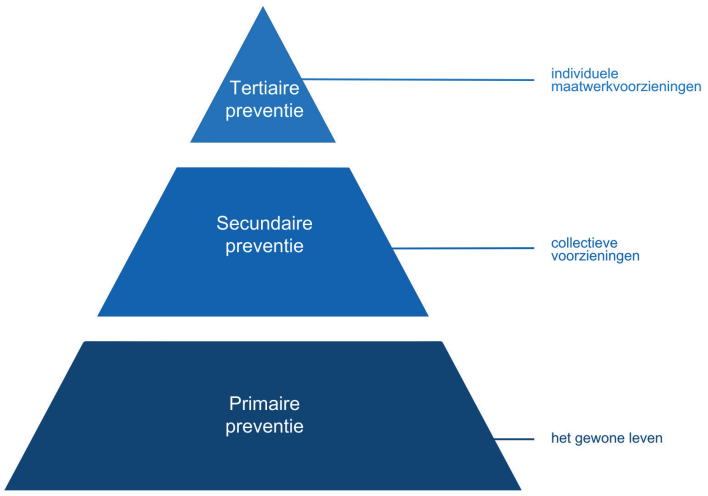

Afbeelding 5 Preventiepiramide

We streven ernaar om de focus steeds meer te verleggen naar preventie en het versterken van de omgeving. Als 'paraplu' voor het preventieve jeugdbeleid hanteren we daarom al een poos het IJslands preventiemodel, oftewel 'opgroeien in een kansrijke omgeving (Kempenbranie)'. Samen met coalitiepartners werken we aan diverse speerpunten om de omgeving waarin onze jeugdigen opgroeien te versterken. Ook zijn we aangesloten bij Kansrijke start, initiatieven als Buurtgezinnen, suïcidepreventieprogramma STORM, de landelijke regeling voor combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches en is preventief werken een belangrijk speerpunt voor ons jongerenwerk. Als kinderen uitvallen op school wordt er gekeken welke oorzaak dit heeft en gezocht naar een oplossing met alle betrokken partijen. Daarnaast zetten we in op preventieve betrokkenheid voordat er uitval is of bij minimale uitval op school. Voor nieuwkomersonderwijs vervult de gemeente Bladel voor PO (Het Palet) een Kempenfunctie en voor VO (Pius X) een regiofunctie. Met een Kansrijke Start in de Kempen streeft de gemeente Bladel naar kansengelijkheid voor alle inwoners door in te zetten op gewenste ondersteuning en een kansrijke omgeving in de eerste 1000 dagen van een kind. Mocht de inzet van het jongerenwerk alsnog nodig zijn, dan is deze dichtbij en toegankelijk, omdat zij ook op scholen en online aanwezig zijn. Daarnaast verstevigt de gemeente Bladel de aanpak van jeugdproblematiek, zodat de juiste interventies ingezet kunnen worden. Door vroegtijdig problematiek te signaleren en hierin te interveniëren kan jeugdproblematiek proactief voorkomen of tijdig aangepakt worden, in nauwe samenwerking met relevante (veiligheids-)partners en ouders. We signaleren dat het preventieve jeugdbeleid in Bladel op dit moment versnipperd is over diverse programma's, projecten en aanpakken en er vanuit verschillende beleidsvelden initiatieven gericht zijn op (kwetsbare) jeugd.

Naast cijfers over het gebruik van jeugdhulp (maatwerkvoorzieningen) is er ook algemene data beschikbaar over de gezondheid en het welbevinden van onze jeugdigen. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de Kindmonitor (0-11 jaar) van de GGD dat 97 % van de ouders hun kind gezond vindt. Daarnaast geeft 15 % van de ouders aan dat ze stress ervaren bij de opvoeding. Dit is iets lager dan het regionaal gemiddelde. Ouders die moeite hebben met het opvoeden van hun kind vragen hulp van verschillende partijen. Van de ouders vindt 13% deze hulp bij professionele partijen en 11% bij familie, vrienden of kennissen.

Gemiddeld krijgen kinderen tot 12 jaar die in Bladel opgroeien meer beweging dan kinderen in de regio (51% beweegt dagelijks minimaal een uur; regionaal gaat het om 43%). Opvallend is wel dat in vergelijking met de regio minder kinderen lid zijn van een (sport-)vereniging, namelijk 76% van de kinderen in Bladel tegenover 80% in de regio Zuidoost-Brabant.

In het najaar van 2022 heeft GGD Brabant-Zuidoost een uitvraag gedaan onder leerlingen van het Pius X College (klas 2 en 4). De vragenlijsten zijn door 68% van de leerlingen ingevuld. Een aantal opvallende uitkomsten uit deze monitoren:

- 32% geeft aan zich vaak gestrest te voelen. De landelijke kwantitatieve onderzoeksresultaten over stress en druk onder jongeren laten zien dat bijna de helft van de 16-jarigen druk ervaart door schoolwerk. Ook in de Kempen krijgt stress door school en huiswerk het hoogste percentage.
- 54% van ouders in klas 4 en 48% van ouders in klas 2 kennen de ouders van vrienden/vriendinnen van hun kind.
- 55% (klas 4) en 63% (klas 2) vindt dat leerlingen op school goed met elkaar omgaan.
- 18% gaat nooit naar een sportclub/vereniging. 68% neemt nooit deel aan culturele activiteiten en 75% neemt nooit deel aan activiteiten op school.
- 48% (klas 4) en 58% (klas 2) kan in zijn of haar buurt makkelijk contact leggen met andere jongeren.
- 52% van de jongeren die aangeeft niet bij ouders terecht te kunnen heeft psychische klachten.
- Van de groep jongeren die veel tijd doorbrengt met ouders is een kleiner deel dronken of aangeschoten geweest.
- Jongeren die niet bij een sportclub zijn aangesloten, voelen zich vaker eenzaam.

Ambities/doelen

- We versterken de pedagogische kwaliteit van de opvoeder(s).
- Voor inwoners in onze gemeente is het normaal om met elkaar over mentaal welzijn en opvoeden/opgroeien te praten.
- Inwoners zijn bekend met het lokale aanbod en waar zij terecht kunnen voor ondersteuning.
- Antwoorden op opvoed- en opgroeivragen worden eerder gezocht en gevonden in de (sociale) omgeving, zonder tussenkomst van een professionele organisatie.
- In onze gemeente voelen alle kinderen en jongeren zich fysiek en mentaal gezond. We versterken het mentale welbevinden van de jeugd verder en zetten in op het terugdringen van eenzaamheid. Sport, cultuur en gemeenschapshuizen worden ingezet als middel om dit te bereiken.
- Er is inzicht en samenhang in het lokale voorliggende aanbod.
- In onze gemeente voelen alle kinderen en jongeren zich thuis. Er zijn voldoende plekken waar zij elkaar kunnen ontmoeten en talenten kunnen ontplooien. Jongeren worden zelf nadrukkelijk betrokken in planvorming.
- In onze gemeente kunnen alle kinderen en jongeren meedoen, op gebied van onderwijs/dagbesteding. We zetten in op een doorgaande ontwikkellijn (vanuit VVE), verstevigen ouderbetrokkenheid en er is aandacht voor nieuwkomers.
- Er is een divers vrijetijdsaanbod beschikbaar in onze gemeente dat aansluit bij jeugdigen met diverse behoeften.
- In onze gemeente vormen we een lokaal netwerk rondom de jeugd, bestaande uit o.a. het jongerenwerk, sport, onderwijs, veiligheidspartners (bijv. politie), jeugdgezondheidszorg etc.

"Het zou geweldig zijn: dat een voetbalvereniging zo geprofessionaliseerd is dat zij bepaalde vragen ook kunnen oppakken. Zo'n voetbalvereniging is deel van een netwerk"

"Zorg dat je een netwerk hebt om een basisschool heen: mensen die de wijk kennen, wijkagent, ouders, buurtsportcoach, jongerenwerker, verenigingsleven"

Wat betekent dit voor mij als inwoner?

- Ik ben me bewust van mijn eigen rol en verantwoordelijkheid als opvoeder/verzorger en kan het onderscheid maken tussen hulpvragen die ik zelf of met inzet van mijn netwerk kan oplossen en hulpvragen die professionele inzet vragen.
- Ik weet voor welke hulpvragen ik bij het voorliggend (of professioneel) aanbod terecht kan.
- Ik heb het gevoel dat ik zelf regie heb over mijn leven en weerbaar ben.
- Ik doe mee aan het verenigingsleven of ben lid van een vereniging.
- Ik doe mee aan activiteiten in mijn wijk.
- Ik ontmoet andere jeugdigen/jongeren in de wijk of heb de kans hen te ontmoeten.
- Als opvoeder weet ik waar ik terecht kan met opvoed- en opgroeivragen.
- Als opvoeder weet ik waar ik andere opvoeders kan ontmoeten.

Wat vraagt dit van de gemeentelijke organisatie?

- We zetten in op het versterken van pedagogische kwaliteit van opvoeders en ontmoeting van ouders onderling.
- We stimuleren en faciliteren het verenigingsleven, zodat ze bij kunnen dragen aan de pedagogische basis.
- We zetten in op de pedagogische kwaliteit van de directe leefomgeving van jeugdigen, bijv. door het creëren van ontmoetingsplekken voor de jeugd.
- We zetten in op aanbod voor specifieke groepen in kwetsbare situaties.
- We zorgen ervoor dat jeugdhulpprofessionals het aanbod in het voorliggend veld kennen en weten wanneer ze kunnen doorverwijzen naar partijen in het voorliggend veld.
- We zorgen ervoor dat er voldoende aanbod is in het voorliggend veld dat aansluit bij de vragen over opvoeden en opgroeien die er zijn.

"Vooral voor puber meiden zou veel meer gerealiseerd kunnen worden· De jongens met voetbal en grote mond vinden hun weg wel"

"Mogelijk voor de lagere school verlaters 'n Soos of ontmoeting avond met sport, spel, film of ander vermaak onder leiding"

"Hoe kunnen we nu een goed gesprek voeren met onze pubers? Dat valt of staat met goed geïnformeerde opvoeders"

3.2 Vitaal Bladel

De druk op de zorg is een onderwerp dat veel inwoners van de gemeente Bladel bezighoudt. De druk is hoog op zowel de professionele zorg als op het eigen netwerk. Door vergrijzing, bevolkingsgroei en krapte op de arbeidsmarkt is het steeds lastiger voldoende zorgpersoneel te vinden. Hierdoor ontstaan zorgtekorten en wachtlijsten waar inwoners last van hebben. Inwoners vinden de toegang tot huisartsenzorg en andere zorgprofessionals erg belangrijk. Er is behoefte aan zorgondersteuning in elke kern en het vergroten van zichtbaarheid en laagdrempeligheid van hulpinstanties. Door tekorten in de zorg wordt het belang van het voorliggende veld en de inzet van informele zorg benadrukt. Maatschappelijke organisaties dienen hiervoor ondersteund te worden en er dient realistisch gekeken te worden naar hoe vrijwilligers wel of niet ingezet kunnen worden. Ook is door maatschappelijke partners verschillende keren aangegeven dat inwoners af moeten van het idee van 'recht op zorg'. Tegelijk moeten inwoners wel weten waar zij terecht kunnen voor hulp en geen drempels ervaren om hulp te vragen.

VISIE
In de gemeente Bladel zorgen we voor onszelf en voor elkaar. We hebben een eigen netwerk waar we op terug kunnen vallen als het even tegen zit en voelen ons niet eenzaam. In de gemeente Bladel is een uitgebreid aanbod aan voorliggende voorzieningen waar we een beroep op kunnen doen. Daar waar nodig, zijn professionals beschikbaar. We weten waar we naartoe kunnen met onze (zorg- en ondersteunings-) vragen.

Waar staan we nu?
Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) hebben we de opdracht om een plan vast te stellen over het beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning. Sinds de invoering van de Wmo 2015 is de zorg meer lokaal georganiseerd en met een andere rolverdeling tussen zorgprofessionals, mantelzorgers, zorginstellingen, zorgverzekeraars en overheden. Dit gebeurde met het doel om inwoners te bewegen richting meer redzaamheid en participatie in de samenleving, voornamelijk wanneer zij daar extra hulp bij nodig hebben. Het plan voor de gemeente Bladel is opgeschreven in het Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Bladel 2022-2025. Dit beleidskader is opgebouwd aan de hand van 3 sporen: 'Ondersteuning van de eigen kracht en het sociaal netwerk', 'Basisondersteuning' en 'Aanvullende en intensieve ondersteuning'.

Met name de eerste twee sporen beschrijven onderwerpen die ook in deze visie aan bod komen. Er staan veel zaken in beschreven die we momenteel al hebben in gemeente Bladel. Voor de ondersteuning van de eigen kracht en het sociaal netwerk ondersteunen we met het subsidiejaarprogramma verenigingen en vrijwilligersinitiatieven, investeren we in gemeenschapshuizen en steunpunten, hebben we in samenwerking met de welzijnsorganisatie een werkgroep dementievriendelijke gemeente en mantelzorgondersteuning en zetten we een vrijwilligersondersteuner, ouderenconsulent en jeugdcoach in. Op het gebied van basisondersteuning subsidiëren we een indicatievrije inloop voor mensen met psychiatrische problematiek en vrij toegankelijke dagbesteding voor ouderen die bijvoorbeeld door eenzaamheid, lichamelijke problemen of lichte (beginnende) dementie moeilijker aan reguliere activiteiten kunnen deelnemen. Daartnaast is er kosteloze cliëntondersteuning en algemeen maatschappelijk werk beschikbaar en is in de gemeente wijk-ggz actief.

Een terugkerend aandachtspunt, dat ook in het beleidskader wordt benoemd, is de organisatie van de toegang tot informatie en hulp. De toegang van de Wmo is momenteel voor gemeente Bladel ondergebracht bij afdeling Maatschappelijke Dienstverlening van uitvoeringsorganisatie Samenwerking Kempengemeenten. Deze Kempische uitvoeringsorganisatie heeft in gemeente Bladel een zorgloket, vanuit waar wmo-consulenten inwoners verder helpen richting informatie over zorg en welzijn en indien noodzakelijk aan een wmo-indicatie.

Daarnaast zijn via verschillende bronnen cijfers bekend over de vitaliteit van gemeente Bladel.

In gemeente Bladel wonen steeds meer ouderen. Gegevens van het CBS vertellen ons dat in het jaar 2000 8,8% van de inwoners boven de 65 jaar was. In 2010 was dit al 12,9% en in 2020 16,4%. De prognose is dat dit percentage alleen maar verder toeneemt.

Tegelijk met het aantal ouderen, neemt ook het aantal inwoners met dementie en inwoners die mantelzorg verlenen toe. Het onderzoek 'dementie in de gemeente Bladel' door GGD Brabant-Zuidoost laat zien dat er in 2020 380 inwoners met dementie waren. De verwachting is dat dit er in 2030 560 zijn en dit geleidelijk oploopt tot 840 inwoners met dementie in 2050.

In november 2023 waren 321 mantelzorgers uit gemeente Bladel ingeschreven in het mantelzorgbestand.
In werkelijkheid zijn er veel meer mantelzorgers in onze gemeente, want volgens het CBS geeft landelijk gezien ongeveer 13% van de 16-plussers mantelzorg.

Jaarlijks wordt bij inwoners die dat jaar een wmo-voorziening hebben ontvangen het Cliëntervaringsonderzoek Wmo afgenomen. Het aantal cliënten dat aangaf goed te weten waar ze met hun hulpvraag moesten zijn, schommelde de afgelopen jaren (2015-2022) tussen 74% en 86%. Dit betekent dat een deel van de inwoners niet goed weet waar ze met hun hulpvraag terecht kunnen. Ook is er naast geïndiceerde (wmo) hulp, veel ondersteuning te vinden in het voorliggende veld.

Ambities/ doelen

- Inwoners beseffen zich dat een steeds groter beroep wordt gedaan op eigen kracht, eigen netwerk en voorliggende voorzieningen als het gaat om zorgvragen.
- Inwoners zijn goed voorbereid op diverse levensfasen en gebeurtenissen. Hierdoor kunnen zij zo lang mogelijk thuis wonen in de eigen omgeving.
- Inwoners weten voor welke zorgvragen ze bij het voorliggende veld en het professionele aanbod terecht kunnen en hoe ze een beroep kunnen doen op dit aanbod.
- Inwoners en professionals kunnen het zorg- en welzijnsaanbod gemakkelijk vinden op een digitale sociale kaart.
- In alle vijf de dorpen van de gemeente Bladel is een punt waar inwoners terecht kunnen met (hulp)vragen over zorg en welzijn.
- Burgerinitiatieven krijgen de middelen en ruimte om zich te ontwikkelen.
- Gemeente Bladel is een aantrekkelijke gemeente voor zorgprofessionals om zich te vestigen.
- Zorgprofessionals kennen het aanbod in het voorliggend veld en weten wanneer ze kunnen doorverwijzen naar partijen in het voorliggend veld.
- De gemeente Bladel biedt mantelzorgers adequate ondersteuning en laat de waardering blijken aan de mantelzorgers.
- De gemeente Bladel stimuleert inwoners om actief deel te nemen aan de samenleving, bijvoorbeeld door deelname aan het verenigingsleven, vrijwilligerswerk of andere activiteiten. Op die manier stimuleren we inwoners om een eigen netwerk op te bouwen en te onderhouden.
- Het verenigingsleven en haar vrijwilligers in staat stellen om inwoners te verwelkomen en begeleiden die het nu nog moeilijk vinden om aansluiting te vinden bij het verenigingsleven. Bijvoorbeeld door het aanbieden van cursussen en specifieke begeleiding aan verenigingen door maatschappelijke partners die in onze gemeente actief zijn.

"Mensen moeten weten waar ze terecht kunnen en hier ook naartoe durven te stappen, zonder angst of schaamte"

"Hulp vragen en hulp bieden moet normaal worden"

Wat betekent dit voor mij als inwoner?

- Ik ben mij ervan bewust hoe ik mij op verschillende levensfasen en levensgebeurtenissen kan voorbereiden.
- Ik kan zo lang mogelijk in mijn vertrouwde omgeving blijven.
- Ik kan digitaal gemakkelijk het zorg- en welzijnsaanbod vinden.
- Ik kan dicht bij huis naar een laagdrempelige toegang wanneer ik een (hulp)vraag heb.
- Er is een groot ondersteuningsaanbod waar ik zonder indicatie gebruik van kan maken.
- Er zijn genoeg zorgprofessionals die mij kunnen helpen wanneer ik het met mijn eigen kracht en netwerk niet red.
- Wanneer ik mantelzorg verleen, wordt dit gewaardeerd en kan ik ergens terecht voor vragen en ondersteuning.
- Ik kijk om naar de mensen om mij heen.
- Ik heb keuze uit een groot aanbod aan verenigingen en clubjes waar ik aansluiting bij kan vinden.

Wat vraagt dit van de gemeentelijke organisatie?

- Wij voorzien onze inwoners van informatie over verschillende levensfasen en levensgebeurtenissen. Bijvoorbeeld door inzet van jongerenwerk, een ouderconsulent en diverse campagnes.
- We creëren een centrale laagdrempelige toegang voor inwoners met hulpvragen.
- Gemeente Bladel draagt er zorg voor dat in elke kern een informatiepunt voor zorg- en welzijnsvragen aanwezig is.
- We creëren en promoten een uitgebreid aanbod aan voorliggende voorzieningen.
- We hebben een website waarop het zorg en welzijn aanbod gemakkelijk te vinden is.
- We staan positief tegenover zorgprofessionals die zich in gemeente Bladel willen vestigen en zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
- We ondersteunen mantelzorgers en zorgen dat zij zich gewaardeerd voelen.
- Wij stimuleren initiatieven die nabuurschap bevorderen. Gemeente Bladel haalt actief nieuwe initiatieven op bij de inwoners en stelt budget beschikbaar om deze initiatieven uit te werken.
- Wij stimuleren en faciliteren het verenigingsleven zodat inwoners hun vrije tijd op een sociale en gezonde manier kunnen invullen.
- Wij moedigen de toegankelijkheid van het verenigingsleven aan door vrijwilligers en verenigingen te ondersteunen bij het welkom heten van alle inwoners van gemeente Bladel.

"Fysio, huisarts en tandarts moeten voldoende in de kernen aanwezig kunnen blijven"

3.3 Inclusief Bladel

Het begrip 'inclusie' laat zich op meerdere manieren uitleggen. In de gemeente Bladel zien we een inclusieve samenleving als een samenleving waarin iedereen kan meedoen en niemand wordt uitgesloten, belemmerd of gediscrimineerd. Voor mensen met een fysieke of mentale beperking betekent een inclusieve samenleving dat ze meedoen op voet van gelijkheid, dat ze regie hebben over hun eigen leven en dat ze toegang hebben tot dezelfde voorzieningen en diensten als mensen zonder beperking.

In een inclusieve samenleving is niet alleen oog voor belemmeringen waar inwoners met een fysieke of mentale beperking tegen aan kunnen lopen, maar ook voor andere inwoners die om andere redenen worden uitgesloten van, of worden belemmerd in, volwaardige deelname aan de samenleving. Denk hierbij aan leeftijd, sociaal-economische status, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

VISIE
In de gemeente Bladel ervaart niemand belemmeringen als het gaat om deelname aan de samenleving. Inwoners voelen zich thuis in Bladel en zijn actief betrokken bij de samenleving en bij elkaar.

Waar staan we nu?
Uit de gezondheidsmonitor van GGD Brabant-Zuidoost blijkt dat inwoners van de gemeente Bladel relatief gezien vaak 'meedoen' in Bladel op het gebied van vrijwilligerswerk, lidmaatschap van een vereniging en contact met de buren. Toch geeft zo'n 8% van de inwoners aan zich eenzaam te voelen. Ook ervaart 9% van de inwoners van 18 tot 64-jarigen belemmeringen om te kunnen doen wat ze willen vanwege hun gezondheid. Voor inwoners vanaf 65 jaar is dit 11%. Om financiële drempels weg te nemen werkt de gemeente Bladel samen met partijen zoals Stichting Leergeld. Daarnaast heeft de gemeente Bladel een Participatieregeling 18+, waardoor inwoners met een laag inkomen toch een lidmaatschap bij een vereniging of iets dergelijks kunnen afsluiten.

Van de inwoners in de leeftijd van 18 tot 64 jaar ervaart 75% het gevoel mee te tellen voor de samenleving. Van de 65-plussers ervaart 71% dit.
De arbeidsparticipatie is hoog. Het aantal inwoners dat leeft van een bijstandsuitkering is al jarenlang stabiel laag. Van de 18-64 jarigen heeft 9% enige tot grote moeite met rondkomen, 2% heeft een betalingsachterstand gehad in het afgelopen jaar en 2% is niet in staat zelfstandig geldzaken te regelen. Van de 65-plussers is dit respectievelijk 5%, 1%, en niet bekend.

Het aantal inwoners met migratieachtergrond in de gemeente Bladel neemt toe. In 1997 kwam 93% van de inwoners met een migratieachtergrond uit Nederland, 4,3% uit Europa en 2,9% van buiten Europa. In 2023 zag deze verdeling er anders uit. Toen kwam 88% uit Nederland, 7,3% uit andere Europese landen en 4,9% van buiten Europa. Als gevolg van deze verschuiving, neemt ook de culturele diversiteit toe.

Ambities/ doelen
- 'Ons kent ons' is een groot goed in de gemeente Bladel. We koesteren dit. Onder 'ons' verstaan we alle inwoners van de gemeente Bladel.
- Inwoners met een beperking ervaren geen belemmeringen als het gaat om deelname aan de samenleving.
- We gaan uit van de eigen kracht van inwoners. Waar nodig zetten we in op het versterken van de eigen kracht. We doen dit vanuit het principe van 'positieve gezondheid'.
- Alle inwoners beschikken over een sociaal netwerk, ook de 'nieuwe inwoners' van de gemeente Bladel.
- Alle inwoners participeren naar vermogen op de arbeidsmarkt.
- Voorzieningen zijn passend, vindbaar en op verschillende manieren toegankelijk.
- We stimuleren het verenigingsleven om na te denken over de wijze waarop ze hun aanbod inclusiever kunnen maken.

Wat betekent dit voor mij als inwoner?

- Ik voel me thuis in de gemeente Bladel en voel me betrokken bij de buurt. Ik heb oog voor de medemens.
- Ik ga uit van mijn eigen kracht.
- Ik neem actief deel aan de samenleving, een eventuele beperking vormt hierin geen belemmering.
- Ik heb een sociaal netwerk waar ik op terug kan vallen in tijden dat het even tegen zit.
- Als er meer nodig is dan mijn sociaal netwerk me kan bieden, dan zijn er voldoende voorzieningen waar ik gebruik van kan maken.
- Er is passend werk voor mij, bij voorkeur in het reguliere bedrijfsleven. Als dat niet mogelijk is kan ik aan het werk bij het participatiebedrijf.
- Ik blijf ook op mijn oude dag zo lang mogelijk voor mezelf zorgen, zo nodig met gebruik van passende domotica.
- Ik kan actief deelnemen aan de samenleving, beperkte financiële middelen vormen hierin geen belemmering.

Wat vraagt dit van de gemeentelijke organisatie?

- We werken planmatig aan een het creëren van een inclusieve samenleving vanuit een Lokale Inclusie Agenda in navolging op het VN-verdrag.
- Bij de inrichting van de openbare ruimte hebben we bijzondere aandacht voor de toegankelijkheid van de ruimte voor diverse doelgroepen.
- We stimuleren en faciliteren het verenigingsleven.
- We creëren ontmoetingsplekken in de wijk.
- We stimuleren onze partners om voor hun doelgroep bijzondere aandacht te hebben voor het versterken van het sociaal netwerk en het vergroten van de zelfredzaamheid.
- We bouwen voor diverse doelgroepen woningen, zodat eenieder de mogelijkheid heeft om zo lang mogelijk in de eigen omgeving te blijven wonen.
- We beschikken over een ruim aanbod voorliggende voorzieningen, dat goed toegankelijk is voor eenieder.
- We begeleiden inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt naar een reguliere baan, al dan niet met ondersteuning. Als dat niet mogelijk is biedt het participatiebedrijf een vangnet.
- We stimuleren het verenigingsleven om hun vereniging toegankelijker te maken voor diverse doelgroepen.

"Voor iedereen het gevoel van 'ik mag er zijn'"

"Belangstelling naar elkaar en naar anders zijn"

"Je ziet dat sportverenigingen en vrijwilligers er voor open staan om mensen met een beperking mee te laten doen"

3.4 De omgeving

Als het gaat om de inrichting van de omgeving in relatie tot het welzijn wordt al snel gedacht aan het bevorderen van de fysieke toegankelijkheid van de openbare ruimte. Echter: welzijn omvat meer dan dat. De fysieke leefomgeving is cruciaal als het gaat om het versterken van het welzijn van de inwoners. Een goede fysieke leefomgeving kan preventief werken en daarmee veel problemen op het gebied van welzijn voorkomen.

Ook biedt de sociale basis ruimte om verschillende partijen inhoudelijk én fysiek bij elkaar te brengen. Dit omvat dan niet alleen de ontwikkeling van de fysieke infrastructuur, maar ook het creëren van een gevoel van veiligheid en het beschikbaar stellen van voorzieningen en ontmoetingsplekken in de directe leefomgeving.

VISIE
De inrichting van de leefomgeving is van invloed op het welbevinden van de inwoners. De omgeving vormt samen met de gemeenschap een stevig sociaal fundament en draagt bij aan een sterke sociale cohesie waar volop ruimte is voor verenigingen en gemeenschapsinitiatieven.

De leefomgeving levert een positieve bijdrage aan een gelukkig, gezond, veilig en participerend bestaan. De omgeving nodigt uit tot bewegen, ontmoeten en ontspannen. Alle inwoners, ongeacht achtergrond, voelen zich er thuis. De omgeving stimuleert de eigen kracht en biedt geschikte woonomgevingen en voorzieningen voor alle leeftijdsgroepen. Er is een goede en gezonde milieukwaliteit en de omgeving is klimaatbestendig. De noodzakelijke voorzieningen zijn voor alle inwoners bereikbaar.

Waar staan we nu?
In de huidige ruimtelijke beleids- en uitvoeringsplannen van de gemeente Bladel wordt al rekening gehouden met de invloed van de fysieke en sociale leefomgeving op het welzijn van de inwoners. Om te werken aan doelstellingen uit verschillende beleidsterreinen zijn voldoende, passende en laagdrempelige accommodaties belangrijk. Hierbij worden sport- en gemeenschapshuizen gebruikt als instrumenten om niet alleen verschillende partijen inhoudelijk te verbinden, maar ook fysiek bij elkaar te brengen.

Daarnaast wordt in het lokale gezondheidsbeleid rekening gehouden met invloed van de leefomgeving op de gezondheid en het welzijn van inwoners. Hierbij richt dit beleid zich op het reguleren van negatieve invloeden en het koesteren van positieve invloeden op het welzijn. Ook wordt in verschillende beleidsnota's, zoals het Speelruimtebeleid, aandacht besteed aan het belang van diverse, uitdagende en toegankelijke speelruimte, wat de basis legt voor een gezonde omgeving waarin fysieke ontwikkeling, sociale interactie en ontmoeting worden gestimuleerd. Bovendien wordt vanuit de aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO, ook wel Kempenbranie) ook ingezet op het versterken van de fysieke en sociale omgeving van jeugdigen om kansrijk op te groeien.

Naast de fysieke leefomgeving speelt ook de sociale leefomgeving en sociale cohesie een rol in het welzijn van inwoners. Sociale cohesie verwijst naar de mate waarin mensen in een bepaalde gemeenschap met elkaar verbonden zijn, zich met elkaar identificeren en bereid zijn elkaar te helpen. Het gaat om de banden tussen individuen, groepen en de gemeenschap als geheel. De gemeente Bladel streeft naar sterke sociale cohesie en het creëren van een veilig en gezond leef- en opgroeiklimaat op wijk- en buurtniveau door middel van een samenhangend geheel van voorzieningen, dat lokaal toegankelijk is voor alle inwoners. Hierbij staat het idee centraal om een inclusieve gemeenschap te bevorderen waarin iedereen gelijke kansen heeft en betrokken is bij het welzijn van de buurt. Dit wordt ondersteund door bijvoorbeeld de Cultuurnota, die ook gericht is op het versterken van de sociale cohesie door het behoud van een toekomstbestendige culturele infrastructuur.
Een sterke sociale cohesie kan bijdragen aan een gevoel van sociale veiligheid in een gemeente. Als inwoners zich verbonden voelen met elkaar en met hun omgeving, zijn ze over het algemeen meer geneigd om voor elkaar

te zorgen, samen te werken en elkaar te ondersteunen. Dit kan leiden tot een groter gevoel van vertrouwen en veiligheid binnen de gemeenschap. Dit ligt ook in lijn met het 'Integraal Veiligheidsplan de Kempen' waarmee wordt ingezet op het samenwerken aan de veiligheid in de gemeente door inwoners zelfredzaam en mede verantwoordelijk te maken daarvoor.

Naast de huidige beleids- en uitvoeringsplannen op het gebied van welzijn in relatie tot de omgeving, hebben diverse ontwikkelingen ook invloed op de leefomgeving en daarmee het welzijn van inwoners. Ontwikkelingen zoals de schaalsprong, toenemende klimaatverandering en vergrijzing beïnvloeden ook nu al de fysieke leefomgeving van Bladel. Op dit moment wordt bijvoorbeeld met de beleidsnota Energie en Klimaat ingezet op het zelfredzaam maken van inwoners en het stimuleren mee te doen in de uitvoering hiervan. Daarnaast wordt gewerkt aan het klimaatadaptief inrichten van de omgeving om hittestress te beperken bij risicogroepen.

Vergrijzing brengt een verandering in onze bevolkingssamenstelling met zich mee. Ouderen blijven langer thuis wonen, wat aanpassingen in de fysieke leefomgeving vereist. Bij herinrichtingen wordt gestreefd naar verbeteringen in de toegankelijkheid, zoals bredere voetpaden en comfortabelere oversteekvoorzieningen ten behoeve van de verkeersveiligheid.

Op dit moment liggen er uitdagingen om naast de huidige inwoners van Bladel ook de groeiende bevolking als gevolg van de schaalsprong en vergrijzing van woningen te voorzien. Er is grote druk op de woningmarkt, inclusief sociale huurwoningen, betaalbare koopwoningen, en de huisvesting van nieuwkomers. Als gemeente neemt Bladel de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van groepen die daar zelf onvoldoende voor kunnen zorgen, zoals mensen met een laag of midden inkomen, mensen met een verstandelijke beperking of statushouders. Zo heeft de gemeenteraad in 2022 de ambitie uitgesproken om tot 2040 1.800 extra woningen te bouwen, waarmee wordt ingespeeld op de groeiende behoefte aan woonruimte.

Uit de monitoren van de GGD blijkt dat met bovengenoemde aanpak al een aantal zaken goed gaan. Een erg laag percentage van de volwassenen in Bladel ervaart hun buurt als (erg) lawaaiig ten opzichte van het gemiddelde in Brabant (respectievelijk 3% t.o.v. 10% in Noord-Brabant). Daarnaast zijn in Bladel de inwoners tevreden over het aantal ontmoetingsplekken in hun buurt en spelen kinderen in de gemeente Bladel relatief gezien vaak buiten. Dit draagt o.a. bij aan de hoge algehele tevredenheid over de leefomgeving, waarbij 94% van inwoners hun buurt een voldoende geeft, vergeleken met het gemiddelde van 91% in Noord-Brabant.

Hoewel de algemene tevredenheid over de leefomgeving hoog is, zijn er ook zorgen over de (sociale) leefomgeving bij inwoners. Zo voelt respectievelijk 5% zich overdag en 16% zich 's avonds wel eens onveilig in Bladel. Deze cijfers liggen lager dan het gemiddelde voor Noord-Brabant. Ook geven ouders van kinderen tot 12 jaar aan dat ze zich weleens zorgen maken over de veiligheid van oversteekplaatsen en fietsmogelijkheden. Ook veilige speeltuinen en speelplaatsen is een punt van aandacht voor deze ouders.

Uit het participatietraject is gebleken dat samenwerkingspartners en inwoners nog kansen zien in het verbinden van de omgeving met het welzijn van inwoners. Dit zal de nodige aandacht krijgen in het proces van de Omgevingsvisie.

Ambities/ doelen

- De leefomgeving heeft een positieve invloed op het welzijn van inwoners.
- De leefomgeving draagt bij aan een sterke sociale cohesie en biedt ruimte voor verenigingen en gemeenschapsinitiatieven.
- Er zijn voldoende plekken waar inwoners kunnen bewegen en ontspannen en waar ze buurtgenoten kunnen ontmoeten.
- Inwoners voelen zich thuis, veilig en medeverantwoordelijk voor hun leefomgeving.
- Voorzieningen zijn toegankelijk en goed bereikbaar voor alle inwoners.
- We investeren in een goed voorzieningenniveau, waarbij de kleine kernen beschikken over basisvoorzieningen en waar Hapert en Bladel een uitgebreid voorzieningenaanbod hebben. Dit voorzieningen aanbod laten we meebewegen met het inwoneraantal.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden we rekening met de behoeften van diverse doelgroepen.
- Elke kern in de gemeente Bladel blijft beschikken over een multifunctionele accommodatie, sportpark en basisschool.
- De gemeente Bladel heeft, net als de omliggende gemeenten, de ambitie om een aantrekkelijke omgeving te zijn voor recreanten.

Wat betekent dit voor mij als inwoner?

- Er zijn voor mij voldoende plekken waar ik kan bewegen en kan ontspannen en waar ik buurtgenoten kan ontmoeten. Doordat ik andere mensen ontmoet, kan ik een sociaal netwerk opbouwen en onderhouden.
- Ik doe mee aan activiteiten in de buurt.
- Ik voel me thuis in mijn leefomgeving en voel me medeverantwoordelijk voor deze leefomgeving.
- Voorzieningen zijn toegankelijk en goed bereikbaar voor mij.

Wat vraagt dit van de gemeentelijke organisatie?

- We investeren in een goed voorzieningenniveau, waarbij de kleine kernen beschikken over basisvoorzieningen en waar Hapert en Bladel een uitgebreid voorzieningenaanbod hebben. Het voorzieningen aanbod laten we meebewegen met het inwoneraantal.
- De gemeente Bladel faciliteert een divers, uitdagend en toegankelijk speel- en beweegaanbod voor jong en oud.
- Bij de inrichting van de openbare ruimte is aandacht voor aspecten die het welzijn van inwoners raken.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden we rekening met de behoeften van diverse doelgroepen.
- We stimuleren onze partners om hun aanbod dichtbij inwoners te organiseren.
- We zorgen voor voldoende woningen voor verschillende doelgroepen.
- We zorgen voor een veilige leefomgeving.
- We blijven zorg dragen voor de toekomstbestendigheid van sportaccommodaties en multifunctionele ruimtes (MFA's).
- We ervoor zorgen dat de voorzieningen, sportaccommodaties, multifunctionele ruimtes etc. beantwoorden aan de behoefte van inwoners.

"Elke kleinere kern heeft een eigen kracht in de veranderende samenleving"

"Zonder school en clubs is een dorp niet leefbaar"

HART VAN HAPE

Vervolg

4.

Deze visie is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met onze partners en inbreng van inwoners. Deze manier van werken heeft veel inzicht gegeven in waar we als gemeente staan en waar we samen naar toe willen. Deze manier van werken is vanuit vele kanten als positief ervaren. Ook bij de nadere uitwerking van de visie, de uitvoering en monitoring blijven we onszelf bewust van onze rol als overheid.

We zetten dit visiedocument om in een concreet uitvoeringsplan, inclusief een financiële doorvertaling, dat we samen met onze partners opstellen, uitvoeren en monitoren. Zoals uit de visie immers al blijkt zijn we als lokale overheid slechts één van de spelers in het veld als het gaat om het welzijn van de inwoners. We vragen onze partners dan ook om zich te committeren aan deze visie, de ambitie en de doelen. Het uitvoeringsplan wordt jaarlijks geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd.

Om de effectiviteit op hoofdlijnen te monitoren richten we onszelf enerzijds op onderzoeken zoals die van de GGD, maar vooral op gesprekken die we met onze partners en inwoners voeren. We richten ons als het gaat om het monitoren en evalueren dus zowel op het 'tellen' als op het 'vertellen'. De concrete invulling hiervan zal ook terugkomen in het uitvoeringsplan.

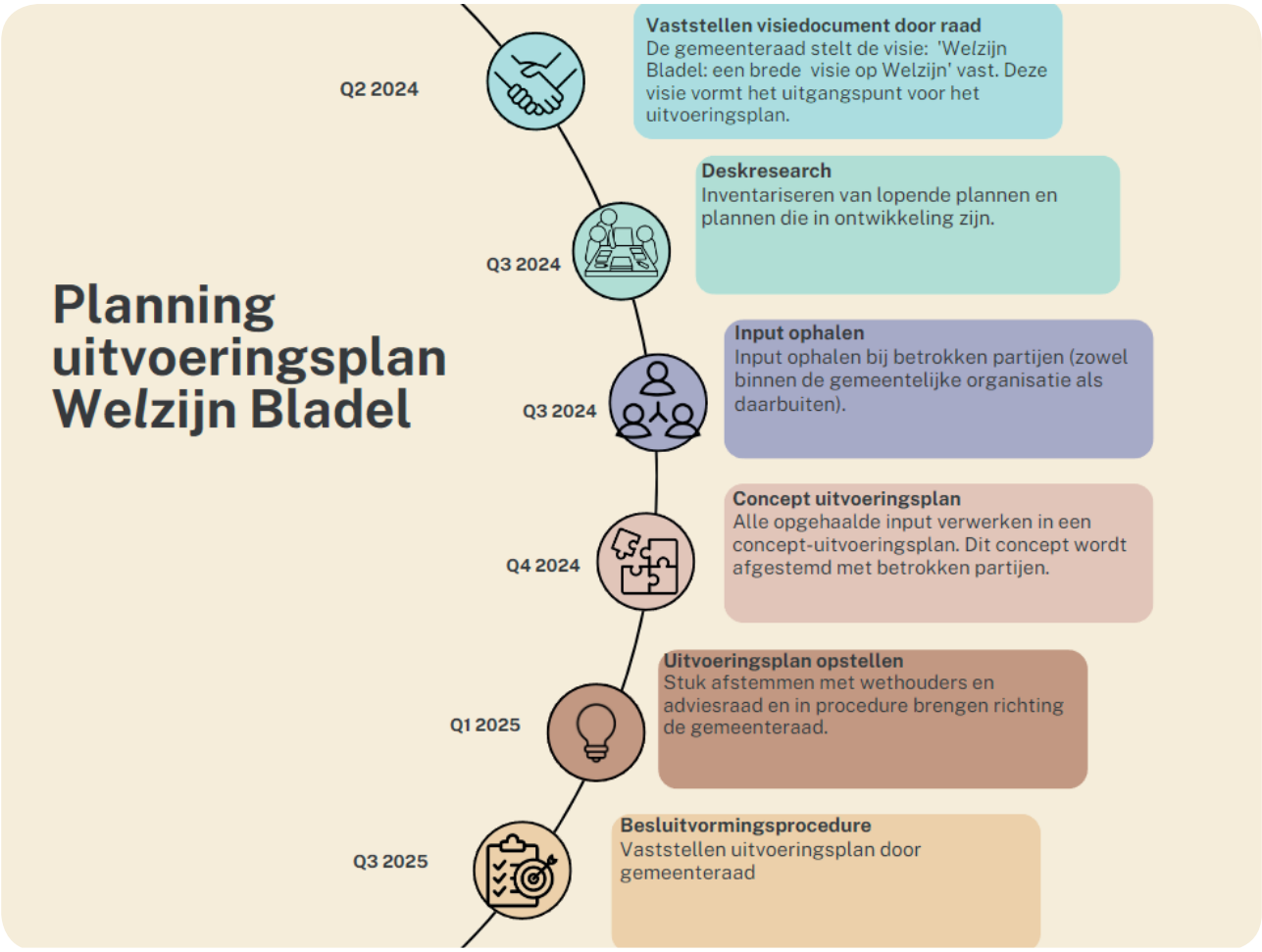

Bijlagen

Bijlage 1 Begrippenlijst

Ambitie
Hetgeen we naar streven.

Beleidskoers
Een beleidskoers verwijst naar de vastgestelde richting die wordt gevolgd door de gemeente Bladel om specifieke doelstellingen te bereiken op het gebied van welzijn.

Maatwerkvoorziening
Een maatwerkvoorziening is een individueel afgestemd ondersteunings- of zorgaanbod dat wordt toegekend aan inwoners die dit nodig hebben, vaak gebaseerd op hun persoonlijke behoeften en omstandigheden (vanuit de Wmo, Jeugdwet of Participatiewet).

Normaliseren
Het streven om kinderen en jongeren die hulp nodig hebben, zoveel mogelijk te ondersteunen om op te groeien en deel te nemen aan het dagelijks leven binnen huidige structuren, in plaats van hen te isoleren of te stigmatiseren.

Opvoeder(s)
Hiermee bedoelen zowel de biologische ouder(s) als verzorger(s) van het kind.
Verzorgers kunnen we zien als de personen die betrokken zijn bij de dagelijkse zorg voor het kind. Verzorgers zijn volwassenen die (incidenteel) zorgen voor het kind. Zowel verzorgers als ouders kunnen gezag hebben.

Positieve gezondheid
De afwezigheid van ziekten en beperkingen niet meer aanhouden als uitgangspunt om gezondheid te bepalen, maar breder kijken naar o.a. het vermogen om je aan te passen en eigen regie te voeren over je leven.

Preventie
Preventie staat voor het voorkomen van problemen of het voorkomen dat problemen erger worden.

Toegang (centrale toegang)
Toegang, in de context van centrale toegang, verwijst naar het proces waarbij inwoners toegang krijgen tot de verschillende diensten, ondersteuning en informatie binnen het sociaal domein. Centrale toegang stelt dat dit verloopt via één centraal punt of loket. Dit kan helpen om de toegang tot benodigde hulp te vereenvoudigen en te stroomlijnen.

Voorliggend veld
Het voorliggend veld in het sociaal domein omvat preventief aanbod, beschikbaar voor alle inwoners, met als doel problemen te voorkomen of te verminderen voordat ze ernstiger worden.

Welzijn
Staat voor zich goed voelen en voor welbevinden. Hoe meer welzijn, hoe minder zorgbehoeften. Daarom komt welzijn op de eerste plaats, vóór zorg.

Bijlage 2 Context Bladel

De onderstaande figuren en kerngetallen tonen informatie over de bevolking in de gemeente Bladel.

Demografische opbouw Bladel
Eind 2023 had de gemeente Bladel 21.009 inwoners.[1] Ten opzichte van 1997 is dat een groei van 11%.[2]

Leeftijdsopbouw
In figuur 1 is te zien dat op 1 januari 2023 de leeftijdscategorie met het minst aantal inwoners de categorie 15-25 jaar is met 2.384 (11%). De leeftijdscategorie 45 tot 65 jaar is de grootste groep in de gemeente, met 5.916 (28%) inwoners.

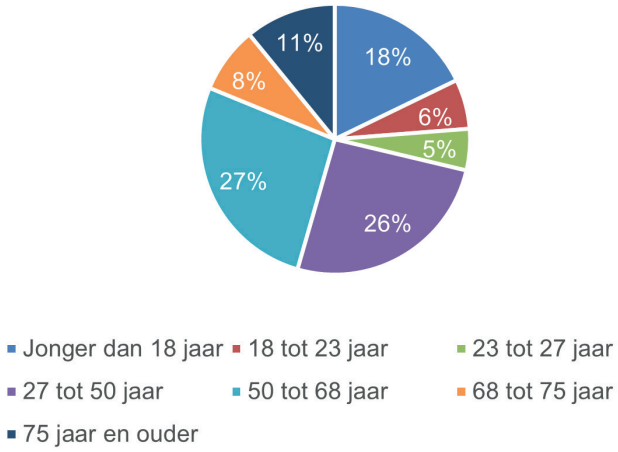

Figuur 1 Leeftijdsopbouw gemeente Bladel op 1 januari 2023[3]

Huishoudens gemeente Bladel	Percentage
Eenpersoonshuishoudens	30,6%
Samenwonend zonder kind(eren)	35,2%
Samenwonend met kind(eren)	34,2%
Eenouder	5,6%

Figuur 2 Opbouw huishoudens Bladel[4]

Van de huishoudens in de gemeente Bladel bestaat 30,6% uit eenpersoonshuishoudens. Daarnaast vormen samenwonende paren zonder kinderen 35,2% van de huishoudens, terwijl 34,2% samenwonend is met kinderen. Eenoudergezinnen maken 5,6% uit van het totaal.

Kerngetallen welzijn
Inkomen & arbeid
Van de 18-64 jarigen heeft 9% enige tot grote moeite met rondkomen, 2% heeft een betalingsachterstand gehad in het afgelopen jaar en 2% is niet in staat zelfstandig geldzaken te regelen. Van de 65-plussers is dit respectievelijk 5%, 1%, en niet bekend. [5]

Volgens het CBS had 4,7% van de Bladelse huishoudens geregistreerde problematische schulden in 2023. Dit kwam toen overeen met 420 huishoudens.[6] Het UWV registreerde in december 2023 154 lopende WW-uitkeringen in de gemeente Bladel.[7] Daarnaast is bij het CBS bekend dat 1,4% van de huishoudens in Bladel een bijstandsuitkering heeft.[8]

Wanneer we inzoomen op huishoudens tot 120% van de bijstandsnorm zien we dat het grootste deel eenpersoonshuishoudens zijn en inwoners die pensioen ontvangen in Bladel. Daarnaast zien we dat binnen de groep huishoudens met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm, het grootste gedeelte (ongeveer 62%) 65 jaar of ouder is en erg weinig huishoudens met minderjarige kinderen tot deze groep behoren (ongeveer 90% heeft namelijk geen minderjarige kinderen). Wat we tot slot zien is dat de meeste huishoudens (ongeveer 95%) meer een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm geen problematische schuld hebben. De meeste inwoners in onze gemeente met een problematische schuld zijn inwoners in loondienst of zelfstandigen. Dit zijn dus niet gepensioneerden (die wel het grootste aandeel <120% van de bijstandsnorm hebben).

De werkloosheid in Bladel bereikte In 2021 een niveau van slechts 3% van de beroepsbevolking. Het aantal mensen dat graag wilde en kon werken, maar geen werk had, bedroeg toen minder dan 500.[9] De gemeente Bladel zet verschillende voorzieningen in om o.a. bijstandsontvangers en andere werkzoekenden te ondersteunen bij hun re-integratie op de arbeidsmarkt. In september 2022 werden 180 personen geholpen bij het krijgen of behouden van een baan.[10]

Jeugdhulp
In het eerste halfjaar van 2023 krijgt 9% (355) van de jeugdigen in Bladel een vorm van jeugdhulp (ondersteuning vanuit het CJG+ de Kempen team toegang, het Lokale ondersteuningsteam of het Kempenteam, dan wel een vorm van specialistische jeugdhulp). Ter vergelijking: eind 2021 was dat 10% (386 jeugdigen). in de tweede helft van 2023 melden in 66% van de gevallen de familie of client zich zelf met een hulpvraag. In 97% van de ondersteuningstrajecten wordt een positief resultaat geconcludeerd inzake doelrealisatie bij einde zorg. Het grootste gedeelte van de ondersteuningsvragen zien we onder opvoedondersteuning ouders (16%), psychosociale problematiek jeugdige (13%) en opvoedondersteuning (11%).[11]

Laaggeletterdheid
In Bladel is naar schatting 6% van alle inwoners laaggeletterd. Van alle laaggeletterden in Bladel vallen de meesten naar schatting binnen de groep 'oudere werkenden met Nederlandse achtergrond en partner en kinderen'.[9]

Wmo
In het eerste halfjaar van 2023 ontvingen verschillende groepen inwoners van Bladel ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Ondersteuning thuis werd verleend aan 18 op de 1.000 inwoners, waarbij diverse productcategorieën zoals begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, en dagbesteding werden geboden. Daarnaast kregen 28 op de 1.000 inwoners hulp bij de huishouding. Van de 1.000 inwoners maakten 39 inwoners gebruik van hulpmiddelen en diensten, waaronder woondiensten, vervoersdiensten en rolstoelen. Verder ontvingen 67 op de 1.000 inwoners[1] een maatwerkarrangement binnen de Wmo. Dit is een vorm van specialistische ondersteuning in het kader van de Wmo. Slechts 3 op de 1.000 inwoners maakten gebruik van overige voorzieningen, zoals generieke toewijzingen waarbij geen specifieke productcategorieën werden toegewezen. Hieronder vallen voorzieningen die niet in één van de vier hoofdcategorieën zijn in te delen en de generieke toewijzing. Bij een generieke toewijzing wordt geen productcategorie toegeschreven en wordt alleen het maximaal bedrag in het budget aangegeven dat in de betreffende periode aan zorg of ondersteuning gedeclareerd mag worden. Een zorgaanbieder mag zelf bepalen welke producten worden ingezet. Gegevens over verblijf en opvang, waaronder beschermd wonen en opvang, waren niet beschikbaar voor deze periode.[11]

Gezondheid en beperkingen in dagelijks leven
Uit de Gezondheidsmonitor 2020-2021 blijkt dat 85% van de 18-64 jarigen en 69% van de 65-plussers aangeven een goede gezondheid te ervaren. Ondanks dat respectievelijk 24% en 40% van deze leeftijdsgroepen langdurige ziektes of aandoeningen te hebben. Bovendien ervaren 9% van de 18-64 jarigen en 11% van de 65-plussers beperkingen in horen, zien en bewegen te ervaren. Opvallend is dat de perceptie van de gezondheid vaak wordt beïnvloed door de mate van beperkingen die mensen ondervinden. Vergeleken met 2021 is de mate waarin 65-plussers hun gezondheid als (zeer) goed ervaren toegenomen. Ook is er vergeleken met 2012 een afname te zien in het aantal respondenten dat beperkingen ervaart in het uitvoeren van activiteiten vanwege hun ervaren gezondheid.[12]

Hulp aan anderen

In de gemeente Bladel doet 32% van de 65-plussers vrijwilligerswerk. In de leeftijdscategorie 18 tot 65 jaar is 15% mantelzorger en doet 29% vrijwilligerswerk. Overall doet 30% van de inwoners vrijwilligerswerk en is 15% mantelzorger.[2]

In Zuidoost-Brabant blijkt geen verschil te zijn in dimensies van gezondheid tussen mensen die mantelzorg (bij dementie of anders) geven en mensen die dat niet doen. Uit de Volwassenenmonitor in 2016 blijkt dat de mensen die aangeven zwaar belast te zijn door het geven van mantelzorg een minder goede gezondheid en welbevinden ervaren dan mensen die niet zwaar belast zijn of geen mantelzorg geven. Van de mantelzorgers bij dementie is regionaal 30% zwaar belast; deze groep is daarmee een risicogroep (2016).[12]

Migratie

Het aantal inwoners met migratieachtergrond in de gemeente Bladel neemt toe. In 1997 was de verdeling van inwoners naar herkomstgebied als volgt: herkomst uit Nederland: 93%, herkomst uit Europa: 4,27% en herkomst van buiten Europa: 2,89%. In 2023 zag deze verdeling er anders uit: herkomst uit Nederland: 88%, herkomst uit Europese landen: 7,3% en herkomst uit landen buiten Europa: 4,93%.[13]

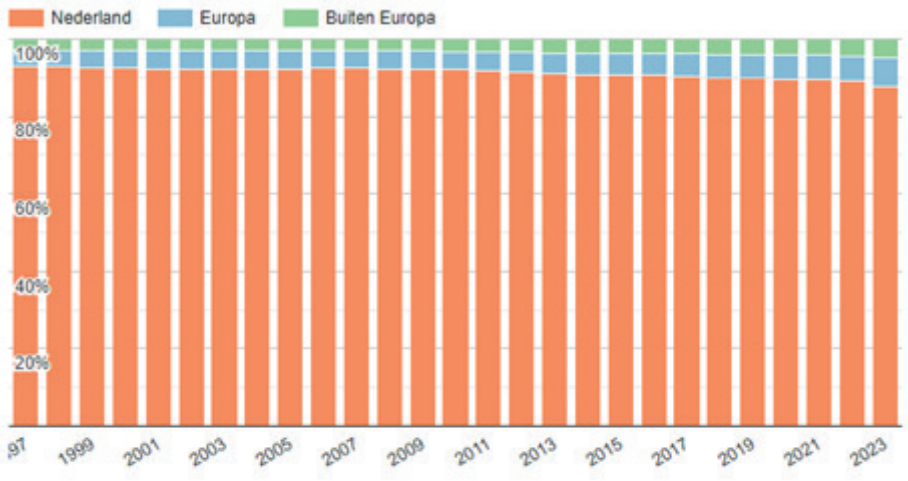

Autochtoon of migratieachtergrond in Nederland voor de periode van 1997 tot en met 2023: Bovenstaande grafiek toont de verdeling van de bevolking naar herkomst uit Nederland, herkomst uit Europa en herkomst van buiten Europa in de gemeente Bladel per jaar.

Werkloosheid

Er is relatief weinig werkloosheid in de gemeente Bladel: daar waar gemeenten van vergelijkbare omvang een werkloosheidspercentage van 2,9% hebben, is die in Bladel 2,7%. Ook het aantal inwoners dat een bijstandsuitkering ontvangt is erg laag (1,5% in de gemeente Bladel ten opzichte van 2,5% in gemeenten van vergelijkbare omvang).[14]

Bijlage 3 Resultaten participatietraject

Belangrijkste uitkomsten collega's, inwoner enquête, dorpsraden en thematafels.
Voor het opstellen van de Brede Visie Welzijn is een uitgebreid participatietraject doorlopen. Hiervoor zijn collega's bevraagd, is een inwoners enquête verspreid en veelvuldig ingevuld, zijn dorpsraden bezocht en zijn tijdens thematafels discussies gevoerd met maatschappelijke partners.
Collega's werd gevraagd met welke beleidsthema's zij bezig zijn en op welke vlakken zij samenwerkingskansen zien binnen/met team Welzijn. Opvallend was dat er veel focus is op eigen beleidsterreinen en er soms verwarring ontstaat op terminologie. Verharding kan binnen team Welzijn een maatschappelijke ontwikkeling zijn op gebied van omgang met elkaar, binnen team Openbare Werken om verharding van de omgeving op gebied van stenen en beton i.p.v. groen. Thema's die terugkwamen onder collega's waren: Iedereen doet mee, schaalsprong, goede inzet van ruimte (en voorzieningen), burgerinitiatieven, vergrijzing, verharding, klimaat, individualisering / sociale cohesie, immigratie en zelfredzaamheid.
In samenwerking met onderzoeksbureau Populytics werd een vragenlijst uitgezet onder de inwoners van gemeente Bladel. De inwonersenquête voor de Brede Visie Welzijn werd door 657 inwoners volledig ingevuld en bestond uit de onderdelen 'Eigen kracht' en 'Sociaal netwerk'.[15] De uitkomsten van deze enquête zijn opgeschreven in een onderzoeksrapport. De volgende bijzonderheden kwamen uit deze vragenlijst naar voren.

Eigen kracht

- "Prettig oud worden in de eigen omgeving" en "veilig en gezond opgroeien" zijn de twee belangrijkste doelen om op in te zetten als het gaat over 'eigen kracht'.
- Prettig oud worden: Voor veel deelnemers mag er extra aandacht komen voor ouderen(zorg). Met name in de vorm van woningen en voorzieningen.
- Veilig en gezond opgroeien: Met name de verkeersveiligheid mag van veel deelnemers verbeterd worden.
- Er wordt relatief vaker neutraal ingezet op het doel dat mensen van buiten Bladel zich in de gemeente thuis voelen. Hoewel er nog steeds veel deelnemers (40%) extra inzetten op dit doel, zou het voor de gemeente nuttig kunnen zijn om te achterhalen wat het achterliggende sentiment is bij de keuze voor een neutrale inzet. In de antwoorden van de raadpleging zelf zien we hoofdzakelijk dat er zorgen zijn over voldoende woningen.

Sociaal netwerk

- Geen van de doelen is onbelangrijk.
- Het ondersteunen van mantelzorgers, activiteiten voor jeugdigen en tegengaan van eenzaamheid zijn de belangrijkste doelen.
- Er zijn interessante verschillen tussen kernen. Hoewel de verschillen niet significant zijn, geeft dit mogelijk een indicatie van verschillende wensen per kern. 'In Bladel is een bruisend verenigingsleven waar iedereen aan mee kan doen' krijgt minder inzet van deelnemers uit Bladel in vergelijking met andere plaatsen, terwijl deelnemers uit Casteren en Netersel hier meer op inzetten. 'In gemeente Bladel voelt niemand zich eenzaam' lijkt in Casteren en Netersel iets minder belangrijk.

Respondenten konden naast de gesloten vragen hun kijk op welzijn delen aan de hand van de open vragen "Wat waardeer je aan onze gemeente? "en "Wat zie je in de toekomst graag anders in onze gemeente?". Ook dorpsraden hebben hun kijk op welzijn schriftelijk gedeeld of hun eigen 'dorpsvisie' toegestuurd. Daarnaast werden aan de hand van de thema's opgroeien, vitaal, inclusiviteit en omgeving thematafels gehouden met maatschappelijke partners. Zij deelden hun kijk op welzijn mondeling tijdens discussies en schriftelijk via themakaartjes. Al deze uitkomsten zijn geanalyseerd en samengevat binnen de thema's van de thematafels. Deelnemers aan zowel de vragenlijst als de thematafels benoemden geregeld het belang van een gemeente die luistert naar haar inwoners. Dit wordt door een deel van de inwoners momenteel als positief ervaren, maar hier is verbetering mogelijk om ook andere inwoners te bereiken. De resultaten over de rol van de gemeente zijn daarom ook uitgewerkt als aanvullend overkoepeld thema.

Opgroeien

Voorzieningen en activiteiten

De uitkomsten van de enquête laten ons met name zien dat veel inwoners in gemeente Bladel in de diverse kernen de noodzaak benadrukken om betere voorzieningen en activiteiten voor jongeren te creëren. Het gaat niet alleen om betaalbare huisvesting, maar ook om het stimuleren van een levendige gemeenschap voor jongeren, waaronder recreatieve en culturele activiteiten. Deze input komt ook terug in het onderdeel over de omgevingsvisie en lijken sterk te resoneren binnen de gemeenschap.

Kwetsbare doelgroepen

Wat verder opvalt in de uitkomsten van de inwonersenquête is dat inwoners het belang benadrukken van voldoende aanbod voor specifieke kwetsbare doelgroepen/jongeren in onze gemeente. Bij de open vragen werden hierbij verschillende dingen benoemd: Het ondersteunen van (jonge) mantelzorgers, het tegengaan van eenzaamheid, verbreden van het aanbod voor pubermeiden, verbreden aanbod voor basisschoolverlaters, inzet op (verkeers)veiligheid voor jongeren en inzetten op persoonlijke ontwikkeling, kinderen met autisme, taboes in de Kempen (denk aan LHBTQI+ gemeenschap).

Veranderende samenleving

Diverse partijen onderschrijven het feit dat de maatschappij waar we met elkaar in leven snel verandert en aan het verharden is. Dit heeft invloed op onze opgroeiende jeugdigen. Die hardheid ziet men terug in hoe jongeren met elkaar omgaan, maar ook door de omgeving waarin zij opgroeien en waar zij mee te maken krijgen. Een voorbeeld dat genoemd wordt is dat jeugdigen vaak 'aan' moeten staan, erbij moeten horen en stress ervaren door alles dat zij 'moeten'. Een gemene deler is ook dat men onderschrijft dat ieder kind 'gelukkig en veilig' moet kunnen opgroeien in onze gemeente. De kansen die kinderen krijgen moet niet afhankelijk zijn van waar iemand opgroeit. Een droom is dat ouders het normaal vinden om hulp te vragen in het opvoeden en opgroeien van hun kind. In hun sociale omgeving en anders bij een professional.

Opvoed- en opgroeivragen

Tevens zien we dat opvoed- en opgroeivragen op steeds andere plekken opduiken. Bijvoorbeeld binnen het onderwijs. Geef professionals de ruimte om hiermee aan de slag te gaan en verbind onderwijs en welzijn nog meer aan elkaar, dan dat nu al gebeurt.

De aanwezige partijen geven aan dat geen enkele 'organisatie' het goede antwoord heeft op maatschappelijke problemen die leiden tot individuele problematiek, maar dat we deze in samenwerking met informele en formele partners moeten formuleren. 'Normaliseren' is een begrip dat vaak genoemd wordt. Er wordt meer geproblematiseerd in de maatschappij.

Ouders/opvoeders hebben hierin een belangrijke rol en dienen toegang te hebben tot juiste en volledige informatie (bereikbaarheid van ouders, ook ouders binnen de groep van '75%' waar het goed mee gaat, is belangrijk). Start daar al mee op de basisschoolleeftijd.

Vitaal

Deelnemers hebben veel oog voor ouderen in de gemeente Bladel. 81% van de respondenten van de enquête kiest voor (sterk) inzetten op 'Inwoners kunnen prettig oud worden in hun eigen omgeving'. Ook bij de open vragen, dorpsraden en thematafels komt dit thema veelvuldig terug. Ook de druk op de zorg, de toegang tot zorg en de steeds complexere samenlevingen worden veel benoemd. Niet alleen voor ouderen, maar voor iedereen die hulp kan gebruiken.

Vergrijzing

Een veelgebruikte term is vergrijzing, het toenemen van het aantal ouderen ten opzichte van de gehele bevolking. Dit zorgt ook voor een toename van het aantal inwoners met dementie en van valongevallen. Veel deelnemers vragen aandacht voor eenzaamheid. Hierbij wordt aangegeven dat eenzame ouderen lastig te bereiken kunnen zijn. Ook huisvestiging, met name het fijn wonen op de juiste plek, wordt benoemd. Er wordt o.a. gesproken over zorgwoningen, levensloopbestendige woningen en seniorenhofjes. Voldoende voorzieningen (fysio, huisarts, tandarts) en informele ondersteuning draagt hieraan bij. Zo wordt er gesproken over zorggemeenschappen en

meer omkijken naar elkaar. Ook de stelling 'mantelzorgers hebben de mogelijkheid om ondersteuning aan hun naasten te bieden' krijgt veel aandacht in de enquête. Opvallend is dat 'in gemeente Bladel heb je prettig contact met je buurtgenoten' en 'in gemeente Bladel helpt iedereen elkaar' in de enquête minder aandacht krijgen dan andere stellingen. Bij de open vragen en thematafels komt het versterken van buurtverenigingen voor de sociale cohesie wel verschillende keren terug. Ook zorggemeenschappen en hulp op dorp/wijkniveau kunnen hierbij helpen.

Druk op zorg
In relatie tot vergrijzing wordt de druk op zorg veel benoemd. Zowel op professionele zorg, als op het eigen netwerk. Door vergrijzing, bevolkingsgroei en krapte op de arbeidsmarkt is het steeds lastiger voldoende zorgpersoneel te vinden. Hierdoor ontstaan zorgtekorten en wachtlijsten, waar inwoners last van hebben. Door deelnemers aan de enquête en de dorpsraden wordt aangegeven dat zij de toegang tot huisartsenzorg erg belangrijk vinden. Er is behoefte aan zorgondersteuning in elke kern en het vergroten van zichtbaarheid en laagdrempeligheid van hulpinstanties. Door tekorten in de zorg wordt het belang van het voorliggende veld en de inzet van informele zorg benadrukt. Het maatschappelijk middenveld dient hiervoor ondersteund te worden en er dient realistisch gekeken te worden hoe vrijwilligers wel of niet ingezet kunnen worden. Ook wordt door maatschappelijke partners verschillende keren aangeven dat inwoners af moeten van het idee van 'recht op zorg', wanneer zij bijvoorbeeld een bepaalde leeftijd bereiken of brutaal zijn. Tegelijk wordt aangegeven dat mensen wel moeten weten waar zij terecht kunnen voor hulp en geen drempels ervaren om om hulp te vragen.

Complexere samenleving
Met name uit de gesprekken met maatschappelijke partners komt naar voren dat de samenleving steeds complexer en stressvoller wordt. Zij vragen aandacht voor mentale problemen (depressie, verslaving, etc.) en de preventie (psychische ontwikkeling) hiervan, zowel onder ouderen als jongeren. Het is belangrijk dat inwoners kennis hebben van en leren omgaan met mensen met ander gedrag. Bijvoorbeeld door middel van trainingen die het verenigingsleven hierbij helpen. Daarnaast dient er een laagdrempelige plek te zijn voor zorgvragen. Vragen om hulp kan een grote drempel zijn, zowel door schaamte of angst, als door ingewikkelde regels en een moeilijke toegang. Mensen haken hierdoor af, terwijl zij wel aanspraak kunnen maken op hulp, bijvoorbeeld bij armoede. Digitalisering maakt de samenleving voor sommigen ook complex.

Inclusiviteit
Naast de input die inwoners hebben gegeven over de fysieke toegankelijkheid van voorzieningen (zie thema 'omgeving') hebben inwoners meegedacht over een inclusieve samenleving in brede zin van het woord. Opvallend is dat het onderwerp 'iedereen voelt zich thuis in de gemeente Bladel, ook als je hier niet geboren bent' weinig prioriteit heeft gekregen van de inwoners bij de uitvraag via de enquête. Hiervoor worden in grote lijnen vier redenen genoemd:

- De zorgen van inwoners over voldoende (betaalbare) woningen voor de 'eigen' jongeren.
- De zorgen over het behoud van het dorpse karakter wanneer er veel migratie is.
- De druk op de leefbaarheid en voorzieningen.
- De vraag wat de rol van de overheid is; een aantal inwoners is van mening dat nieuwe inwoners zelf meer moeite zouden mogen doen om te integreren.

Naast de bovenstaande kanttekeningen, zijn er ook ongeveer 15 deelnemers die juist kansen zien bij migratie. Wanneer er veel migratie is naar de dorpen kan dit zorgen voor een verbetering van het openbaar vervoer. Zo zou de verbinding naar Tilburg sneller kunnen worden als er voldoende vraag naar is. Ook zorgt meer migratie voor bestaanszekerheid van voorzieningen. Nog twee kansen, namelijk dat huidige inwoners kunnen leren van nieuwe inwoners en dat meer vraag naar woningen kan leiden tot meer bouw van woningen.

Fysieke toegankelijkheid van voorzieningen
De toegankelijkheid van voorzieningen kwam nadrukkelijk ter sprake tijdens de thematafels. De nadruk lag niet op de fysieke toegankelijkheid, maar op de toegankelijkheid van het aanbod van verenigingen en het voorliggend veld. Zo geven partners aan dat ze zien of ervaren dat veel vrijwilligersorganisaties zich wel willen inzetten voor

inwoners die niet als vanzelfsprekend mee kunnen doen, maar dat ze zich niet voldoende uitgerust voelen om passende ondersteuning en begeleiding te vinden.
In het verlengde hiervan werd tijdens de thematafels ook aangegeven dat de bekendheid van voorzieningen aandacht vraagt. Niet alleen de bekendheid onder inwoners, maar juist ook onder professionele partijen; zodat professionele partijen vaker kunnen doorverwijzen naar het voorliggend veld in plaats van naar elkaar.

Inclusieve samenleving
Tijdens de thematafels kwam ook de diversiteit van culturen binnen onze gemeente aan bod. Zo vonden aanwezigen van deze thematafels dat de integratie van verschillende culturen op de werkvloer aandacht behoeft; ze zouden graag zien dat er meer inzet komt op het in contract brengen van werknemers met verschillende (culturele) achtergronden.
Aansluitend hierop werd ook aangeven dat in de gemeente Bladel het 'ons kent ons' een groot goed is, maar dat deze cultuur ook belemmerend kan zijn voor inwoners die van buitenaf in de gemeente komen wonen.

Omgeving
Wonen
Inzet op het doel van 'Prettig oud worden in de eigen omgeving' met extra aandacht voor geschikte woningen en voorzieningen voor ouderen. Er is een aanzienlijke vraag naar passende huisvesting en praktische ondersteuning/ lokale voorzieningen voor ouderen. Er heerst bezorgdheid over levensbestendige, betaalbare woningen en behoud van dorpse sfeer. In lijn daarmee zorgen over voldoende woningen i.r.t. "buitenstaanders".

Veiligheid
Focus op verbeteren van verkeersveiligheid. Ook zijn er zorgen geuit over de sociale veiligheid, zoals het verdwijnen van sociale controle en de behoefte aan meer zichtbaarheid van de politie.

Verkeer
Het is bij inwoners (en professionals) niet altijd bekend welke (vervoers-)voorzieningen/hulp er beschikbaar is en waar deze te vinden is. Als inwoners dit wel weten, is deze niet altijd toegankelijk. Tijdens de thematafel werd het dilemma geschetst tussen voorzieningen in de buurt versus het toegankelijk maken van voorzieningen met het openbaar vervoer. Om zorg te dragen dat voorzieningen toegankelijk blijven voor alle inwoners, is het noodzakelijk hierin kleur te bekennen.

Voorzieningen
Focus op behoefte van jongeren voor betere voorzieningen en activiteiten voor jongeren. Er is een vraag naar betere voorzieningen en stimulatie van een levendige gemeenschap. Er is een sterke roep om stimulatie van een levendige gemeenschap voor jongeren, inclusief recreatieve en culturele activiteiten. Tijdens de gesprekken met de maatschappelijke partners werd het belang van een eigen ontmoetingsplek voor de jeugd benadrukt. Door jeugd zelf ruimten te organiseren (zoeken en inrichten) die specifiek voor hen zijn, draagt dit bij aan hun participatie en betrokkenheid bij de gehele gemeenschap. Ook het belang van voorzieningen dichtbij huis wordt aangekaart door veel deelnemers. Het is volgens de deelnemers van belang dat er faciliteiten in de kernen zijn zoals een huisarts, fysiotherapeut en een bank.

Inclusieve omgeving
Tijdens de thematafels werd een dilemma geschetst tussen het laten wonen en participeren van mensen met kwetsbaarheden in het groen versus het creëren van inclusieve kernen met voorzieningen dichtbij. Daarnaast werd genoemd dat het vergroenen van de omgeving (en daarmee welzijnsambities verwezenlijken) de toegankelijkheid en veiligheid voor alle doelgroepen niet in gevaar moet brengen. Ook hierbij dient inclusiviteit een nadrukkelijk onderdeel te zijn bij het maken van ruimtelijke plannen. Door de professionals is benadrukt dat de behoeften van bepaalde doelgroepen (bijv. mensen met een visuele beperking) nadrukkelijker meegenomen dienen te worden in het maken van ruimtelijke plannen. Zo maak je de leefomgeving toegankelijk voor iedereen.

Schaalsprong
De schaalsprong kent gevaren voor voorzieningen (bijv. eerstelijns zorg, kinderopvang etc.), maar biedt ook kansen (bijv. opvullen personeelstekorten).

Rol gemeente
Betrekken van inwoners
Door collega's werd voor het betrekken van inwoners vooral de focus op taal en participatie benoemd. Uit de enquête kwam het belang van inspraak naar voren, door een gemeente die luistert naar inwoners. Dit wordt momenteel deels positief beoordeeld, maar anderen vinden dat dit verbeterd kan worden. Zo kan de communicatie richting inwoners soms beter.

Betrekken van organisaties
Uit de gesprekken met de maatschappelijke partners kwam naar voren dat zij graag verantwoordelijkheid van de gemeente krijgen op basis van vertrouwen. Een dorpsraad gaf aan dat de gemeente vooral voorwaardenscheppend dient op te treden op genoemde punten: Dat betekent burgerinitiatieven, verenigingen, clubs e.d. die een rol spelen of kunnen spelen inzake welzijn, actief en ruimhartig ondersteunen en faciliteren. Er dient maatwerk richting het maatschappelijke middenveld te zijn, eerder dan het inzetten van ambtenaren om gewenste zaken direct tot stand te brengen.

---

1 Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). Bevolkingsgroei. https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/bevolkingsgroei/groei
2 Gemeente Bladel in cijfers en grafieken (bijgewerkt 2024!) | AlleCijfers.nl. (2024, 16 januari). AlleCijfers.nl. https://allecijfers.nl/gemeente/bladel/
3 CBS Statline. (z.d.-c). https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/03759ned/table?dl=39E0B
4 CBS Statline. (z.d.). https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/71486ned/table
5 GGD Brabant-Zuidoost. (2021). Gezondheidsmonitor 2020-2021 Bladel.
6 Schuldenproblematiek in beeld. (z.d.). https://dashboards.cbs.nl/v5/SchuldenproblematiekInBeeld/
7 WERKbedrijf. (2021, 25 januari). Dashboard WW-uitkeringen. https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/dashboards/ww
8 Jive. (z.d.). https://www.waarstaatjegemeente.nl/viewer/
9 Arbeidsmarkt InZicht.nl: Bladel. (z.d.). In InZicht.nl.
10 CBS Statline. (z.d.-b). https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85099NED/table?ts=1705498078726
11 Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein. (z.d.-b). https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/gemeentelijke-monitor-sociaal-domein
12 GGD Brabant-Zuidoost. (2021). Gezondheidsmonitor 2020-2021 Bladel.
13 https://allecijfers.nl/gemeente/bladel/
14 www.waarstaatjegemeente.nu
15 Voor de inwoners enquête werd samengewerkt met de projectgroep omgevingsvisie.
Wij focussen ons met name op de uitkomsten van het onderdeel 'Brede Visie Welzijn',
maar hebben de uitkomsten voor de omgevingsvisie ook doorgenomen voor relevante resultaten.

Hertog Jan
Menu
BROODJES

Gemeente Bladel
Markt 21
5531 BC Bladel
0497 - 36 16 36

info@bladel.nl
www.bladel.nl

Gemeente Bladel